

## **LAUREA AMMATTIKORKEAKOULU**

### **Sosiaalialan koulutusohjelma (Laurea Tikkurila, sote), SSV09SN**

#### **LAUREA-AMMATTIKORKEAKOULUN OPETUSSUUNNITELMAT, YLEINEN KUVAAUS**

##### **Oppimiskäsitys Laureassa**

Ammattikorkeakoulun lakisääteisinä tehtävinä ovat tutkimus- ja kehittämistehtävä, aluekehitystehtävä ja pedagoginen tehtävä. Näiden tehtävien integroiminen on suunnannut Laureaa etsimään ratkaisuja, jotka parhaiten mahdollistavat asetettuihin haasteisiin vastaamiseen. Päämääränä ovat meiltä valmistuvat, tutkintojen edellyttämät osaajat, jotka ovat myös oman työnsä ja työelämän tutkivia kehittäjiä sekä sellainen tutkimukseen perustuva työelämäosaamisen kehittämistyö, jonka vaikutukset näkyvät toimintaympäristöissämme.

Tuloksena on korkeakoulujen arviointineuvoston palkitsema Learning by Developing -toimintamalli, joka tarkoittaa oppimisprosessin ja työelämälähtöisen kehittämishankeprosessin yhteensovittamista. Kehittämishanke rakentuu kumppanuusperiaatteelle, joka tarkoittaa sitä, että opiskelijat, opettajat ja työelämän asiantuntijat yhdessä työskentelevät hankeympäristössä. Oppiminen etenee hankkeen etenemisen myötä. Kun lähtökohtana on aito, työelämälähtöinen, tutkimukseen kytkeytyvä kehittämishanke, oppiminen sisältää niitä osaamisen vaatimuksia, joita opiskelijan tuleva ammattikorkeakoulututkinto edellyttää.

Tietoyhteiskunnan jäsenenä olemme tietotulvan keskellä. Tietoa ei enää tarvitse antaa, tärkeintä on oppia käsittelemään ja valitsemaan merkityksellinen tieto, jota voi hyödyntää ja soveltaa omassa oppimisessa ja kehittämishankkeessa. Ammattikorkeakoulussa on tärkeää myös taitavaksi osaajaksi kehittyminen. Kehittämishankkeeseen osallistuminen mahdollistaa aitoihin työprosesseihin osallistumisen ja työvälineiden haltuun ottamisen käsitteinä ja taitoina. Työelämälähtöisessä kehittämishankkeessa yksilö ja hankeyhteisö oppivat. Lisäksi kehittämishanke tuottaa uutta osaamistietoa työelämän kehittämiseksi ja uudistamiseksi.

##### **Oppimisympäristöt**

Laurealainen oppimisympäristö mahdollistaa osaamisen kehittämisen oppijalle, organisaatiolle, alueelle ja kumppaneille. Oppimisympäristö on fyysinen ja psyykinen tila, joka ilmentää kehittämistoiminnan toteuttamisen kulttuuria, henkeä, aikaa, yhteisöä ja käytännettä muodostaen siten osaamisen kehittämisen kokonaisvaltaisen toimintaympäristön. Osaamisympäristön tavoitteena on mahdollistaa oppimistulosten syntyminen ja tukea uuden osaamisen luomista ja kehittämistä sekä vuorovaikutusta toimintaympäristön kanssa. Oppimisympäristöt toteuttavat Laurean tavoitteellista kehittämistyötä.

Oppimisympäristöissä hyödynnetään sisäisiä ja ulkoisia verkostoja sekä ollaan jatkuvassa vuorovaikutuksessa työelämän kanssa. Uudet tiedot ja taidot hankitaan aidoissa ongelmanratkaisuihin ja kehittämistehtävissä, jotka tuovat reaali maailman kompleksisuuden osaamisen kehittämisen kohteeksi. Alueellinen vaikuttaminen lisääntyy rikastuttavien yhteisöjen ja niiden muodostamien verkostojen toiminnan kautta. Hankkeiden myötä opitaan verkostotoiminnan perusteita, sosiaalisuutta ja kommunikointia alan asiantuntijoiden kanssa. Työelämän ja opintojakson toisiaan kohtaava rajapinta on tärkeä kehittäjäksi kasvamisen ja osaamisen kehittämisen kannalta. Kehittäjäksi kasvatetaan tekemällä kehittämistyötä ja olemalla vuorovaikutuksessa osaamisverkostoissa.

Opiskelussa käytetään monipuolisesti tietolähteitä ja välineitä. Opiskelussa interaktiiviset oppimisympäristöt luovat puitteet mahdollistaen oppimisen strukturoinnin siten, että opiskelu tarjoaa tilanteita, haasteita ja välineitä, jotka auttavat oppijaa hyödyntämään omia ajattelun resurssejaan. Toiminta muodostuu jatkuvaksi ongelmanratkaisuprosessiksi, jossa korostuu tutkiminen, kehittäminen ja uuden osaamisen tuottaminen. Tietoisella ja systemaattisella kehittämistyöllä tuotetaan hanketta eteenpäin vieviä ideoita ja käytäntöjä ja synnytetään uutta osaamista. Tuloksena syntyy luomus, uusi toimintatapa, malli tai tuote.

Uutta luovien prosessien syntyminen helpottuu rakenteissa, joissa on tilaa vapaamuotoiselle luovuudelle, innovatiivisuudelle ja eri toimijoiden sisäisen motivaation kohteina olevien asioiden edistämiseksi. Toiminnassa on merkityksellistä yhteisöllisyys sekä oppimisen sosiaalinen ja kulttuurinen ympäristö. Merkittävää on luoda osaamisen kehittymistä edistävä ilmapiiri, spirit, kehittämisen henki.

Kehittämistyö toteutuu hankkeina, joissa yhdistyy eri koulutusohjelmien osaaminen. Toteutusryhmät muodostetaan opiskelijoista, harjoittelijoista, opettajista sekä työelämän asiantuntijoista siten, että keskinäinen osaamisen

vuorovaikutus kohtaa käytännön tasolla. Hankkeissa opiskelijat suorittavat opintojaksoja, harjoittelua tai tekevät opinnäytetöitään. Ryhmissä opettajat eivät organisoivat valmiiksi hanketoimintaa ja aseta sille tavoitteita, vaan tiimin jäsenet vastaavat yhdessä hankkeen tavoitteista ja toiminnasta. Opiskelija saa kokemuksen asiantuntijakulttuurista ja täysvaltaisena asiantuntijana toimimisesta. Opiskelijan itseohjautuvuus kasvaa ja hän asettaa itse tavoitteita itselleen. Tällöin hanketoiminta mahdollistaa ylärajattoman oppimisprosessin, jossa ei synny opetussuunnitelman, oppikirjan tai opetustoiminnan muodostamaa lasikattoa oppimiselle. Kehittämistoiminta mahdollistaa yksilöllisyyden opinnoissa.

Käytännön sovellukset uudenaikaisista oppimisympäristöistä ovat yhteisön innovaatioympäristöinä toimivat, verkostoissa toteutettavat hankkeet ja projektit sekä erilaiset oppimis- ja kehittämistoiminnalle suunnitellut toimintatilat, osaamiskeskittymät ja kehittämislaboratoriot. Työmuotona on jaettuun asiantuntijuuteen pohjautuva yhteistoiminta, jota tukee osaamisen jakamisen menetelmät: ohjaus ja opetustuokiot, havaintoesitykset, tiimipalaverit, palautetilaisuudet ja seminaarit.

## **Opiskelija**

Työelämälähtöisessä tutkimus- ja kehittämishankkeessa kumppanuus tarkoittaa opettajien, työelämäosaajien ja opiskelijoiden yhteistyötä. Yhteistyössä on lähtökohtana kehittämishankkeeseen vastuullinen sitoutuminen. Kaikki osalliset nähdään oppijoina, koska kehittämishankkeessa tavoitellaan muutosta, jotakin uutta. Kumppanuus tarkoittaa myös keskinäistä kunnioitusta ja erilaisen osaamisen arvostamista. Kehittämishankkeen eteneminen edellyttää osaamisen jakamista ja rakentamista erilaisista asiantuntijuuksista. Opiskelija on mukana yhteistyökumppanina, joka kartuttaa omaa osaamistaan työvälineitä hankkien ja erilaisiin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin osallistuen. Osaaminen rakentuu tulevaa tutkintoa vastaavasta tutkittuun tietoon perustuvasta tietämisestä, ammatillisen kontekstin ymmärtämisestä, tekemisen osaamisesta ja erilaisten työelämätilanteiden hallintataidoista. Yhteistyökumppanina toimiva opiskelija rakentaa itselleen oman oppimissuunnitelman tavoitteineen siten, että tunnistaa ne osaamisen vaatimukset, joita kehittämishankkeeseen osallistuminen edellyttää ja tunnistaa myös osaamisen, jonka saavuttamisen hankkeeseen osallistuminen mahdollistaa. Kehittämishankkeessa opiskelija oppii yksilönä ja on mukana yhteisön yhdessä oppimisessa sekä uuden osaamistiedon tuottamisessa.

## **Opettajuus**

Opettajan rooli kehittämishankkeessa voidaan kuvata myös osaamisensa asiantuntijana, osallistujana ja pedagogisena ohjaajana, joka mahdollistaa opiskelijoiden kasvamisen ja kehittymisen työelämäosaajiksi. Laurean opettajat ovat toisinsanoen sekä tutkijoita- ja kehittäjiä, aluekehitysvaikuttajia että pedagogeja. Kehittämishankkeessa toimitaan ja tehdään yhdessä, mikä muuttaa opettajan roolin osaamisen siirtäjästä osaamisen kehittämisen ohjaajaksi.

Tutkijoina toimivien opettajien tutkimusraportit osoittavat kehittämishankkeiden vaikuttavuuden työelämäosaamisen uudistajana ja kehittäjänä. Osa opettajista toimii kehittäjinä, jotka vastaavat kehittämishankkeen prosessien tunnistamisesta ja eteenpäin viemisestä. Kolmas rooli opettajille löytyy työpajoista, joissa välittyy ja siirtyy kulttuuripohjainen tieto ja joissa opiskelijat saavat työvälineitä haltuunsa. Opettajuus sisältää myös työelämäkumppanuuden. Kehittämishankkeeseen osallistuvat työelämän asiantuntijat tuovat mukanaan työelämäosaamisessa olevan tiedon, opettajat varmistavat osaamista selittävän tutkitun tiedon läsnäolon ja yhdessä tuotetaan uutta osaamistietoa työelämän kehittämiseksi ja uudistamiseksi.

## **Osaamisen arviointi**

Osaamisen arviointi kehittämishankelähtöisessä oppimisessa ohjaa tulevia valintoja sekä osoittaa asetettujen päämäärien saavuttamisen. Osaaminen tunnistetaan tieto-, taito- ja arvo-osaamisena, ja kokemuksellisenä osaamisena, joihin sisältyy yksilön ja yhteisön osaaminen. Kehittämishankkeessa arvioidaan yksilön ja hankeyhteisön oppimista, kehittämishankkeen prosessien etenemistä ja merkitystä sekä saavutettuja tuloksia.

Osaamisen arviointi perustuu opetussuunnitelmassa esitettyihin tavoitekuvauksiin. Tavoitteet kertovat, mitä osaamista opiskelijoilta edellytetään tutkinnon saavuttamiseksi. Teemat kuvaavat koulutusohjelmakohtaisen substanssiosaamisen, joka saa erityistä syvyyttä, kun opetuksessa samalla tuetaan yleisten kompetenssien kehittymistä. Yleisten kompetenssien oppiminen varmistaa ammattikorkeakoulutasoisen, ammatillisen sivistyksen rakentumisen ja teemojen osaamisen saavuttaminen puolestaan työelämäosaamisen rakentumisen. Yleisten kompetenssien osaamistavoitteet kuvataan kolmitasoisesti. Opiskelija - yhdessä ohjaava opettajan - kanssa valitsee ne tasot, jotka hän kustakin yleisestä kompetenssista haluaa saavuttaa. Nämä ohjaavat oman oppimissuunnitelman

laatumista. Yleisten kompetenssien osaaminen arvioidaan laadullisesti, portfolioiden avulla. Opintojaksot arvioidaan myös arviointinumeroin 1 – 5. Osaamisen arviointi esitetään opiskelijan tutkintotodistuksessa. Yleisten kompetenssien arviointi tulostuu opiskelijan tutkintotodistuksen liitteeksi.

## **LAUREAN YLEISET KOMPETENSSIT**

### **Laurean yhteiset kompetenssit, yleistä**

Alan ydinosaamisen lisäksi Laureassa on määritelty viisi sellaista yleistä osaamisaluetta, joiden hallitseminen on kaikkien alojen ammattilaisille tärkeää. Näitä osaamisalueita kutsutaan yleisiksi kompetensseiksi. Yleisiä kompetenssien osaamista kehitetään opintojen aikana ja osaamisen taso myös arvioidaan.

Opetussuunnitelman yleisten kompetenssien määrittely on tapahtunut analysoimalla tulevaisuuden työelämässä tarvittavaa eri alojen yhteistä osaamista.

Kaikille koulutusohjelmille yhteisiä yleisiä kompetensseja ovat

- eettinen osaaminen
- globalisaatio-osaaminen
- innovaatio-osaaminen
- reflektio-osaaminen
- verkosto-osaaminen.

Yleiset kompetenssit kytkeytyvät tiiviisti opintojaksojen sisältöihin. Yleisien kompetenssien osaamista jäsennetään tasojen avulla. Jokaisen yleisen kompetenssin kohdalla on erotettu henkilökohtaisen osaamisen taso, organisaation kehittämisen taso sekä yhteiskunnallisen uudistamisen taso. Yleisten kompetenssien tavoiteltavat osaamistasot on määritelty kunkin koulutusohjelman opetussuunnitelmassa. Kaikkien Laurean opiskelijoiden edellytetään saavuttavan vähintään henkilökohtaisen tason osaaminen kaikissa yleisissä kompetensseissa. Monien yleisten kompetenssien kohdalta yhteiskunnallisen uudistamisen tason osaamisen saavuttaminen mahdollistuu vasta ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon yhteydessä.

### **Eettinen osaaminen**

Moraali viittaa yksilön käsityksiin hyvästä ja oikeasta, kun taas etiikka viittaa sellaisiin moraalikäsityksiin, joista yksilö on tietoinen ja joihin hän sitoutunut. Etiikka on systemaattinen yritys ymmärtää moraalikäsitteitä; eettisiä sääntöjä ja periaatteita, hyveitä ja arvoja. Eettisessä osaamisessa moraalit ja etiikka kytkeytyvät keskeisesti toisiinsa, koska opiskelijan moraalinen kompetenssi luo perustan hänen eettiselle kompetenssilleen. Eettinen osaaminen koostuu neljästä eri komponentista (1) eettisestä herkkyydestä (2) eettisestä motivaatiosta ja (3) moraalis-eettisestä ongelmanratkaisusta ja (4) eettisestä toimeenpanotaidosta.

Jotta opiskelijan toiminta olisi eettistä, hänellä täytyy olla herkkyyttä havaita tilanteeseen sisältyvä eettinen ongelma. Eettinen herkkyyden tarkoittaa taitoa tunnistaa kunkin osapuolen erityispiirteet, tarpeet, oikeudet ja velvollisuudet. Se sisältää tietoisuuden siitä, kuinka oma toiminta vaikuttaa toisten ihmisten hyvinvointiin sekä erilaisten mahdollisten toimintalinjojen ja niiden seurauksien kuvittelun ja ennakkoinnin kullekin osapuolelle. Empatia- ja roolinottotaidot ovat eettisen herkkyyden ydin. Opiskelija tarvitsee myös tietoa keskeisten asiakasryhmien erityispiirteistä ja alan keskeisistä eettisistä ongelmista. Eettisen herkkyyden punainen lanka on ammatilliset vuorovaikutustaidot, jotka ovat aktiivisen kehittämisen kohteena koko koulutuksen ajan.

Eettinen motivaatio tarkoittaa sitoutumista moraalis-eettisiin arvoihin ja vastuuta omien tekojen seurauksista. Opiskelijan vastuunotto kehittyy henkilökohtaisesta vastuusta yhteisölliseen ja yhteiskunnalliseen vastuuseen. Eettisen motivaation kehittäminen edellyttää myös oman alan arvoperustan tuntemista ja arvokeskusteluun osallistumista.

Moraalis-eettinen ongelmanratkaisu tarkoittaa taitoa ratkaista eettinen ongelma kriittisesti argumentoiden. Se edellyttää eri ratkaisuvaihtoehtojen pohtimista sekä alan eettisten sääntöjen ja erilaisten eettisten lähestymistapojen tuntemista ja soveltamista. Kehittyvä osaaminen sisältää taidon ratkaista perustellusti yksilöiden välisiin suhteisiin liittyviä ongelmia, työyhteisöön liittyviä ongelmia sekä yhteiskunnallisia ja globaaleja ongelmia.

Moraalinen toimeenpanotaito tarkoittaa kykyä toimia tavoitteellisesti eettisen ongelman ratkaisemiseksi (neuvottelu- ja konfliktinratkaisutaidot) sekä rohkeutta toimia eettisten arvojen mukaisesti hankalissakin tilanteissa. Jotta

ammattillinen toiminta olisi eettisesti kestävä, tarvitaan kaikkiin komponentteihin liittyvää osaamisen kehittämistä.

#### **Eettisen osaamisen tasot:**

Henkilökohtaisen osaamisen tasolla opiskelija osaa:

- reflektoida omia arvojaan ja oman toiminnan seurauksia toisten ihmisten hyvinvoinnille
- toimia alan arvoperustan pohjalta eettisiä periaatteita noudattaen
- soveltaa ongelmanratkaisussaan oman alan eettisiä sääntöjä
- tarkastella tilanteita eri osapuolten näkökulmasta
- toimia suvaitsevaisesti ja ymmärtävästi monikulttuurisissa verkostosuhteissa
- soveltaa eettisiä periaatteita t&k -hankkeissa.

Organisaation kehittämisen tasolla opiskelija osaa:

- ottaa toiminnassaan huomioon keskeisten asiakasryhmien erityispiirteet, tarpeet ja oikeudet
- rakentaa asiakaslähtöisen vuorovaikutussuhteen ja toimia dialogisesti
- ottaa vastuuta yhteisön hyvinvoinnista ja toiminnan eettisyydestä
- tarkastella eettisiä ongelmia organisaation ja yhteisön näkökulmasta
- kehittää oikeudenmukaisia menettelytapoja toiminnassaan.

Yhteiskunnallisen uudistamisen tasolla opiskelija osaa:

- kriittisesti reflektoida omia asenteita ja stereotypioita
- osallistua aktiivisesti yhteisön arvokeskusteluun
- ottaa vastuuta yhteiskunnallisella ja globaalilla tasolla
- argumentoida oikeudenmukaisten sosiaalisten, yhteiskunnallisten ja globaalien muutosten puolesta
- ratkaista konflikteja ja vaikuttaa asioihin.

#### **Globalisaatio-osaaminen**

Globalisaatiolla viitataan tapahtumasarjoihin ja prosesseihin, joiden seurauksena maailma integroituu yhdeksi kaiken kattavaksi sosiaalseksi järjestelmäksi. Globalisaatio viittaa siis globalisaation prosesseihin. Globaalilla taas tarkoitetaan globaaleja (maailmanlaajuisia) ilmiöitä tai globalisaation prosessien lopputulosta, täysin integroitunutta maailmaa. Globalisaatioon liittyvä kestävä kehitys on globaali poliittinen ohjelma, jonka tavoitteena on hyvinvoinnin edistäminen ympäristövastuullisesti ja luonnon kantokyvyn rajoissa.

Globaalit vuorovaikutussuhteet voidaan jakaa taloudelliseen, kulttuuriseen, poliittiseen ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Globalisaation tematiikkaan kuuluvat myös ekologiset ja luonnontieteelliset kysymykset. Kestävä kehitys yhdistää nämä ulottuvuudet toisiinsa. Sen tavoitteena on taloudellisen kasvun, kulttuurisen monimuotoisuuden, sosiaalisen hyvinvoinnin ja luonnon ekologisen toimivuuden huomioonottaminen politiikassa ja käytännössä.

#### **Globalisaatio-osaamisen tasot:**

Henkilökohtaisen osaamisen tasolla opiskelija osaa:

- hyödyntää oman alansa kansainvälisiä tietolähteitä
- ottaa huomioon monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyskehityksen vaikutuksia ja mahdollisuuksia omalla ammattialallaan
- tunnistaa oman ammatillisen toimintansa merkityksen suhteessa globaaleihin vuorovaikutuksiin ja kestäväan kehitykseen
- arvioida omia arvolähtökohtiaan kestäväan kehityksen ja globalisaation periaatteista käsin sekä soveltaa niitä omassa ammatillisessa toiminnassaan.

Organisaation kehittämisen tasolla opiskelija osaa:

- ottaa huomioon oman toimialan ja organisaatioiden vaikutukset kestäväan kehitykseen, vastuullisuuteen ja kansainvälisiin yhteyksiin
- edistää ympäristö- ja yhteiskuntavastuullisuuden arvoja toimialansa organisaatiossa ottamalla huomioon globaalit vuorovaikutukset
- soveltaa toimialansa organisaatiossa kestäväan kehityksen mukaista vastuullisuutta
- toimia kansainvälisissä verkostoissa.

Yhteiskunnallisen uudistamisen tasolla opiskelija osaa:

- tunnistaa yhteiskunnallisten kysymysten globaalin luonteen ja kestäväan kehityksen piirteet
- arvioida kriittisesti yhteiskunnan arvoja ja toimintatapoja kestäväan kehityksen lähtökohdista ottamalla huomioon

globaalit vuorovaikutukset

- argumentoida yhteiskunnallisella tasolla soveltaen kestävän kehityksen periaatteita ja ottaen huomioon globaalien vaikutusten näkökulmat.

## **Innovaatio-osaaminen**

Yhteiskunnallisen innovaattorin tasolla toimija osaa edellisten tasojen lisäksi verkostojen ja yhteiskunnallisen toiminnan jatkuvan seuraamisen ja analysoinnin. Hän osaa myös huomioida laajemmat viitekehykset kaikissa muutosprosesseissa, ja osaa sitouttaa ihmisiä toimimaan yhteisten päämäärien eteen. Kaikki nyky-yhteiskunnan prosessit ovat jatkuvan muutoksen kohteina. Sekä EU:n, Suomen että Laurean strategioihin on valittu tavoitelluksi toimintatavaksi positiivinen suhtautuminen muutokseen. Muutosta ei pyritä vain sietämään, vaan muutos nähdään mahdollisuutena, jonka haltuunotto vaatii jatkuvaa innovointia. Näiden strategioiden mukaisesti tulevaisuuden ammattilaisilla pitää olla osaamista innovoinnista, joten innovaatio-osaaminen on perusteltua sisällyttää myös Laurean yleisiin kompetensseihin.

Innovaatiolla tarkoitetaan uutuutta, joka on toteutettu lisäarvoa tuottavasti. Määritelmässä on siis huomioitava kolme erillistä osaa: 1) uutuus, 2) toteutus ja 3) lisäarvo. Pelkkä idea ei siis riitä innovaatioksi eikä idearikkaus tee innovaattoria.

Innovaatioprosessi voidaan jakaa kolmeen osaan: jatkuva tilanteen arviointi, innovaatioidean tuottaminen ja toteutusprojekti. Innovaatioita voi tapahtua viidellä tasolla: henkilökohtaisella, tiimissä, organisaatiossa, verkostossa ja yhteiskunnassa.

Henkilökohtaisen innovaatio-osaamisen tasolla opiskelija osaa toimia innovatiivisena uudistajana sekä henkilökohtaisella tasolla että omassa ammattiryhmässään. Lisäksi opiskelijan tulisi osata työskennellä oman lähityöympäristönsä muutoshankkeissa myös toteuttavassa roolissa.

Organisaation innovaattorin tasolla opiskelijan tulisi valmistuessaan osata perustason lisäksi myös oman tiiminsä innovaatiotoiminnan käynnistäminen sekä kaikkien innovaatiotyökalujen käyttö koko organisaation viitekehyksessä. Tulevaisuuden verkosto-orientoituneemmassa toimintamallissa organisaation innovaattorin pitäisi myös osata tukea aktiivista uudistamista vapaamuotoisemman verkoston osana.

Yhteiskunnallisen innovaattorin tasolla toimija osaa edellisten tasojen lisäksi verkostojen ja yhteiskunnallisen toiminnan jatkuvan seuraamisen ja analysoinnin. Hän osaa myös huomioida laajemmat viitekehykset kaikissa muutosprosesseissa, ja osaa sitouttaa ihmisiä toimimaan yhteisten päämäärien eteen.

### **Innovaatio-osaamisen tasot:**

Henkilökohtaisen osaamisen tasolla opiskelija osaa:

- analysoida omaa ajatteluaan, tietoaan ja omaa toimintaansa
- suunnitella, organisoida ja kehittää omaa toimintaansa
- asettaa tavoitteita ja konkretisoida ne tilanteenmukaisesti
- toimia idearikkaasti, luovasti ja ideoita kiteyttäen sekä saada muut idean kehittämiseen mukaan
- käyttää erilaisia ideointimenetelmiä
- johtaa itseään sekä työskennellä muutoksessa sekä erilaisissa projekteissa
- toteuttaa projektin väli- ja loppuarvioinnin.

Organisaation kehittämisen tasolla opiskelija osaa:

- seurata ja analysoida organisaation toimintaprosesseja ja tuloksia
- käyttää benchmarking -menetelmää toiminnan kehittämisessä
- äyittää erilaisia tiimityömenetelmiä
- johtaa projekteja, prosesseja ja verkostoja tai osallistua niiden johtamiseen • muita sitouttavalla tavalla
- nivoa innovaatiot organisaation strategiaan tavoitteisiin
- ottaa huomioon innovaatiotoiminnan luonteen ja vaatimukset.

Yhteiskunnallisen uudistamisen tasolla opiskelija osaa:

- kerätä ideoita verkostosta, myydä niitä sekä kytkeä ideat yhteiskunnalliseen viitekehykseen
- varmistaa innovaatiotoimintaan osallistujien riittävän sitoutumisen (ohjaus, kannustaminen)

- luoda ja tuotteistaa innovaatioita
- toimia tuloksellisesti innovaatioverkostoissa sekä tunnistaa ja tutkia innovaatiomekanismeja

## Reflektio-osaaminen

Reflektio on oman toiminnan perusteiden, lähtökohtien sekä seuraamusten kriittistä analysointia. Reflektion kohteena voi olla nykyhetki tai menneisyys.

Aiempiä kokemuksia reflektoidessaan yksilö antaa merkityksen tapahtumille. Osaamisen kehittyminen mahdollistuu uuden merkityksen myötä. Ajattelutaitojen ja käsitteiden kehittyessä yksilö pystyy käsittelemään laajempia kokonaisuuksia, erottelemaan ilmiöitä toisistaan sekä havaitsemaan paremmin uusia ilmiöitä.

Nykyhetken reflektiossa yksinkertainen aiemmin tiedostamaton rutiinitoiminta muuttuu tiedostetuksi toiminnaksi. Kriittisessä reflektiossa yksilön koko merkitysperspektiivi muuttuu hiljaisen tiedon tullessa näkyväksi, jolloin oppiminen muuttuu toiminnaksi. Kriittinen reflektio edellyttää suhdetta yhteisöön, käsitteisiin ja teorioihin. Reflektiivisyys on siis ajatteluprosessi. Reflektiivisyys on keskustelua, ongelman ratkaisua toteen näytettyjen perusteiden pohjalta. Ihmisten avoimessa keskustelussa erilaiset näkökulmat antavat uusia haasteita. Dialogissa oppija/oppijat voivat tutkia erilaisia näkökulmia pyrkien yhteisen merkityksen luomiseen. Syvä ajattelu antaa aikaa ja tilaa ratkaista havaittu ongelma tarkastelemalla ja selvittämällä sitä myös tutkimusmenetelmällisin keinoin. Laajentunut ymmärrys itsestä suhteessa toisiin opiskelijoihin, asiakkaisiin, työyhteisöön tai kirjoittajiin edellyttää itsetutkiskelua, kriittistä toisten arviointia ja omien voimien analysointia. Itseohjautuvuudessa painottuvat toisten mukana olo ja yhteisöllisyys. Kriittinen tiedostaminen auttaa tunnistamaan omia oppimismahdollisuuksia ja niitä ohjaavia tekijöitä. Oman toiminnan reflektointi toisten kanssa mahdollistaa omien ajatusten koettelemisen ja myös niiden jakamisen toisten kanssa. Reflektiivisyys on ammatillista kasvua ja osaamista, jota ohjaavat ihmisen metakognitiiviset kyvyt. Asiantuntijaksi oppimisen prosessissa reflektiivisyys on osa tutkivaa ja kehittyvää työtä.

## Reflektio-osaamisen tasot:

Henkilökohtaisen osaamisen tasolla opiskelija osaa:

- arvioida omaa oppimistaan ja osaamistaan sekä laatia oman kehityssuunnitelman
- tunnistaa kehittämishaasteita ja hahmottaa ongelmia
- kehittää osaamistaan itsenäisesti ja muiden kanssa sekä jakaa oppimaansa työyhteisössä
- ottaa roolin ryhmässä /tiimissä
- hankkia ja analysoida tietoa systemaattisesti.

Organisaation kehittämisen tasolla opiskelija osaa:

- toimia dialogisesti, yhteistoiminnallisesti ja itseään arvioiden
- arvioida itsensä johtamista ja asiantuntijaosaamista osana yhteisöä
- arvioida omaa toimintaansa osana ryhmän, yhteisön tai ammattialan toimintaa
- toimia muutoksissa sekä havaita ja hyödyntää erilaisia oppimis- ja toimintamahdollisuuksia
- kriittisesti argumentoida toiminnan lähtökohtia
- käyttää kehittämishaasteiden käsitteitä asianmukaisesti.

Yhteiskunnallisen uudistamisen tasolla opiskelija osaa:

- analysoida omaa toimintaansa yhteiskunnallista ja historiallista taustaa vastaan
- arvioida ja kehittää alueellisten toimintatapojen ja mallien toimivuutta
- arvioida systemaattista tietoa, jota on jäsennetty, tuotettu ja kirjoitettu sekä • kehittää yhteiskunnallista toimintaa tämän pohjalta.

## Verkosto-osaaminen

Verkosto-osaaminen käsittää varsin laajan kentän yksilön viestinnällisistä kompetensseista organisaatiotason verkostoitumiseen ja strategisten verkkojen johtamiseen. Viestintä on yhteisöllisyyden ja yhteiskunnan toiminnan välttämätön edellytys – vain viestinnän kautta on mahdollista luoda yhteisiä, jaettuja merkityksiä. Verkostoissa toimimisen ja verkostoprosessien kehittämisen käyttövoimana on yksilöiden ja organisaatioiden välinen kommunikaatio. Yhteiskunnan ja talouden rakenteiden kehittyminen verkostomaisiksi edellyttää myös näissä

verkostoissa toimivilta ihmisiltä uudentyyppisiä taitoja ja asennoitumista. Dialogi ja vuorovaikutus ovat verkostoyhteiskunnan olennaisia voimavaroja. Laurea-ammattikorkeakoulun tavoitteena on edistää ja kehittää opiskelijoidensa verkosto-osaamista monipuolisesti sekä luoda innovatiivisia verkosto-osaamisen toimintamalleja.

Verkosto-osaamisella tarkoitetaan sisäisen ja ulkoisen tehokkuuden aikaperusteista johtamista niin, että saavutetaan perinteisiä toimintatapoja oleellisesti tehokkaampi tapa toimia. Verkosto-osaamiseen voi sisältyä verkostoitumista ja verkostojohtamista. Verkosto-osaamisella ja strategisilla verkoilla ymmärretään yleensä samaa asiaa. Verkostoitumisella puolestaan tarkoitetaan yritysten ja organisaatioiden yhteistyömalleja, joihin voi osallistua eri tahojen toimijoita. Verkostojohtamisella tarkoitetaan johtamismallia, jolla verkostoa johdetaan.

Verkosto-osaaminen rakentuu hyvin pitkälti verkostoissa toimivien yksilöiden viestintäkompetenssin varaan. Ilman viestintää ja vuorovaikutusta ei ole toimivia verkostojakaan. Organisaatioiden tulee pystyä toimimaan joustavasti muuttuvassa toimintaympäristössä ja myös vaikuttamaan toimintaympäristön kehittymiseen. Ns. oppivassa organisaatiossa viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen on keskeinen työväline toimivien verkostojen luomiseksi ja verkosto-osaamisen kehittämiseksi.

### **Verkosto-osaamisen tasot:**

Henkilökohtaisen osaamisen tasolla opiskelija osaa:

- esittää asioita kirjallisesti, suullisesti ja visuaalisesti käyttäen erilaisia viestintätyylejä
- toimia ammatillisissa viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa
- tunnistaa eri tiimityömalleja sekä tehdä tiimityötä
- toimia yhteistyökykyisesti ja aktiivisesti verkoston jäsenenä
- ottaa huomioon kulttuurieroja ja kykenee yhteistyöhön kulttuuriltaan erilaisten henkilöiden kanssa.

Organisaation kehittämisen tasolla opiskelija osaa:

- toimia neuvottelutilanteissa ja johtaa niitä
- toimia erilaisissa ryhmäviestinnän tilanteissa
- viestiä oman ammattialansa aihepiireistä myös ei-ammattillisille kuulijoille
- kehittää asiantuntijaorganisaation verkostomaista työtapaa
- kehittää aloitteellisesti verkostoa.

Yhteiskunnallisen uudistamisen tasolla opiskelija osaa:

- toimia asiantuntijatasoisesti viestinnällisissä tilanteissa
- suunnitella viestintää strategisesta näkökulmasta ja toimia mediassa
- käynnistää verkostotyöskentelyn sekä johtaa strategista verkostoa
- toimia kehittäväällä ja tulevaisuutta ennakoivalla otteella sekä vaikuttaa toimintaympäristöönsä
- seurata ja analysoida verkostojen toimintamalleja.

## **Eurooppalainen korkeakoulutusalue**

### **LAUREAN OSAAMISPOHJAINEN OPETUSSUUNNITELMA OSANA EUROOPPALAISTA KORKEAKOULUTUSALUETTA**

## **Eurooppalainen korkeakoulutusalue**

Opetussuunnitelmien uudistamisen suomalaisissa korkeakouluissa on tehnyt ajankohtaiseksi eurooppalaisen korkeakoulutusalueen muodostuminen, nk. Bolognan prosessi. EU:n koulutukseen liittyvät strategiset tavoitteet ohjaavat myös suomalaista koulutusta. Eri maiden koulutusjärjestelmät ovat erilaisia, tätä monimuotoisuutta toisaalta arvostetaan edelleen, mutta toisaalta tarvitaan yhteistyötä ja liikkuvuutta, jotta eri maiden kansalaiset hyötyvät moninaisuudesta eikä siitä tule rajoitetta. Bolognan prosessi käynnistyi v. 1999 opetusministerikokouksella ja sen jälkeen on ollut seurantakokouksia, viimeksi keväällä 2009 Leuvenissa. Prosessissa on mukana nyt 46 maata, muitakin kuin EU-maita. Sen tavoitteena on luoda Euroopasta yhtenäinen, yhteensopiva ja houkutteleva korkeakoulutusalue vuoteen 2010 mennessä.

Prosessin tavoitteet ovat

- ymmärrettävät tutkintorakenteet
- yhdenmukaiset tutkintorakenteet
- opintosuoritusten mitoitustajärjestelmän käyttöönotto

- laadunarvioinnin eurooppalainen ulottuvuus
- liikkuvuuden lisääminen
- korkeakoulujen ja opiskelijoiden osallistuminen
- elinikäinen oppiminen
- korkeakoulutuksen eurooppalaisen ulottuvuuden edistäminen
- koulutuksen ja tutkimuksen yhteistyö.

Ymmärrettävien ja yhdenmukaisten tutkintorakenteiden edistämiseksi on luotu kahden syklin malliin perustuva tutkintorakenne, joka muodostuu ensimmäisen syklin Bachelor-tason tutkinnosta ja toisen syklin Master-tason tutkinnosta. Suomessa on muutettu tutkintorakenne vastaamaan eurooppalaista tavoitetta. Ammattikorkeakouluissa kahden syklin tutkinnot toteutuvat siten, että ensimmäisen syklin tutkinnon, ammattikorkeakoulututkinnon, jälkeen on mahdollisuus suorittaa ylempi ammattikorkeakoulututkinto, johon pääsyn edellytyksenä on ensimmäisen syklin tutkinnon lisäksi kolmen vuoden työkokemus. Tavoitteena pitkällä aikavälillä on, että n. 20 % perustutkinnon suorittaneista suorittaisi ylempään amk-tutkinnon.

Opintosuoritusten mitoitussuorituksen käyttöönotto tarkoittaa eurooppalaisen ECTS (European Credit Transfer and Accumulation System) -järjestelmän käyttöönottoa. Euroopassa otetaan laajasti käyttöön opintojen mitoitussuoritusjärjestelmää, joka perustuu lukuvuoden työmäärään. ECTS – järjestelmässä yksi lukuvuosi tuottaa 60 pistettä. ECTS – järjestelmä on ollut käytössä jo yli vuosikymmenen, alussa sen käyttö keskittyi pääosin opiskelijanvaihtoon, mutta nyt siis opintojen mitoitussuorituksen kokonaisuudessaan perustuu siihen (aik. transfer, nyt accumulation). Suomessa ammattikorkeakouluissa on opintojen mitoituksessa otettu käyttöön ECTS-järjestelmän mukaiset opintopisteet vuonna 2005.

Eurooppalainen opintosuoritusten ja arvosanojen siirto- ja kertymisjärjestelmä on opiskelijakeskeinen järjestelmä. Siinä on lähtökohtana opiskelijan työmäärä (student workload), joka tarvitaan ohjelman tavoitteiden saavuttamiseen. Opiskelijan oppiminen on tarkoitus tuoda keskipisteeseen opetussuunnitelmassa, niissä kuvataan oppimistulokset (learning outcomes) ja osaaminen (competences). Opetussuunnitelmien perustan tulisi muuttua oppiainejakoisista, opetuksen lähtökohdista rakennetusta suunnittelusta kohti ihmisen kokonaiskehityksen huomioimiseen ja ammatillisen kasvun tukemiseen perustuvia osaamispohjaisia opetussuunnitelmia. Osaamispohjaisesta opetussuunnitelmamallista käytetään englanninkielistä nimitystä Competence-based curriculum.

Kansainvälisen **liikkuvuuden edistämisen** näkökulmasta opetussuunnitelmien tulee olla kansainvälisesti ymmärrettäviä. Koulutuksen rakenteiden ja osaamistavoitteiden määrittelyn yhtenäistämisen tavoitteena on parantaa liikkuvuuden edellytyksiä opintojen aikana korkeakoulujen sisällä ja välillä, mutta myös opintojen jälkeen työelämässä. Eri maissa suoritettujen tutkintojen tunnustamisen ja vertailtavuuden kannalta on tärkeää, että koulutuksen tavoitteet sidotaan konkreettisiin työelämäperustaisiin osaamisvaatimuksiin ja –kuvauksiin. Näihin tavoitteisiin pyritään eurooppalaisella Tuning-projektilla (Tuning educational structures in Europe). Projektissa on määritelty koulutusaloista riippumattomat, kaikille yhteiset yleiset työelämävalmiudet (generic competences) ja koulutusohjelmakohtainen (ammatillinen) erikoisosaaminen (subject-specific competences) tietyille koulutusaloille.

Laurean osaamispohjaisessa opetussuunnitelmassa on huomioitu eurooppalaisen viitekehyksen vaatimukset. Opintojen mitoituksena ovat opintopisteet ja opintojaksot ovat laajoja kokonaisuuksia. Osaaminen on kuvattu opiskelijan oppimistuloksina. Laureassa määritetyt yleiset kompetenssit vastaavat erittäin hyvin kansallisia ja eurooppalaisia osaamistavoitteita yleisten työelämävalmiuksien (generic competencies) osalta sekä Joint Quality Initiative -yhteistyöverkoston luomien Bachelor-tason tutkinnoille asetettujen tavoitteiden osalta. Vertailuaineiston perusteella erityisesti globalisaatio- ja innovaatio-osaaminen näyttäytyvät ainutlaatuisilta kompetensseilta ja sikäli ne toimivat hyvin profiloituneina Laureassa tuotettavaa osaamista kansainvälisen, palveluinnovaatioiden ammattikorkeakoulun näkökulmasta. Laureassa on proaktiivisesti vastattu metropolialueen kansainvälisen kilpailukyyn haasteisiin tämän innovatiivisen osaamispohjaisen opetussuunnitelmatyön myötä ja tällä hetkellä voimavarat kohdennetaan siihen, että opetussuunnitelman toteutuksia kehitetään entistä korkealaatuisemmiksi tuotettaessa uutta osaamista ja uusia innovaatioita Laurean toimintaympäristöön.

Lähteet:

Bolognan prosessi

<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/artikkelit/bologna/index.html>

Tuning

## Toimintaympäristö

Sosiaalialan toimintaympäristö on jatkuvasti muuttuva. Globalisaatio, talouden ja elinkeinoelämän muutokset sekä teknologinen kehitys heijastuvat yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen elämässä. Haasteita sosiaalialan työlle luo väestön ikääntyminen, monikulttuurisuus ja sosio-ekonomisten erojen lisääntyminen. Hyvinvointialan palvelurakenne on siirtymässä järjestelmä- ja sektorikeskeisyydestä asiakaslähtöisiin ja verkottuneisiin palveluihin. Lähiyhteisöjen ja yksityisten palveluiden merkitys hyvinvoinnin tuottamisessa kasvaa. Hyvinvointiteknologia tulee osaltaan tarjoamaan uudenlaisia mahdollisuuksia, vaikka ihmiseltä ihmiselle työn merkitys edelleen korostuu. Hyvinvointialan haasteisiin vastaaminen edellyttää myös uudenlaisia palveluinnovaatioita.

Laurean toiminta-alue, Helsingin metropolialue, on alueena erityisen dynaaminen. Alueelle on ominaista väestön kasvu, voimakas taloudellinen ja teknologinen kehitys sekä kansainvälisyys ja monikulttuurisuus. Uudellamaalla ihmisten elämäntapa vaihtelee urbaanille ympäristölle ominaisesta kaupunkikulttuurista maaseutumaiseen lähiyhteisökulttuuriin. Väestön ikääntyminen on lähivuosina suurin yksittäinen haaste hyvinvointityölle Uudellamaalla. Haasteita liittyy myös elämäntilanteeltaan erilaisten lapsiperheiden arjen tukemiseen sekä erilaisiin sosiaalisiin ongelmiin ja yhteiskunnallista marginalisaatiota aiheuttaviin tekijöihin, kuten työttömyyteen, asunnottomuuteen, päihde- ja mielenterveysongelmiin sekä rikollisuuteen.

Sosiaalialan koulutusohjelmasta valmistuvat sosionomit (AMK) sijoittuvat laaja-alaisesti sosiaalialan eri tehtäviin. Näistä yleisimpiä ovat sosiaaliohjaajan, ohjaajan, vastaavan ohjaajan, lastentarhanopettajan, perhetyöntekijän sekä projektityön tehtävät. Sosionomi (AMK) voi toimia erilaisissa asiantuntijatehtävissä työn suunnittelijana, toteuttajana, arvioijana, koordinaattorina ja kehittäjänä.

## Asiantuntijuus

Sosiaalialan koulutusohjelman tavoitteena on kouluttaa sosiaalisen asiantuntijoita. Tämä merkitsee kasvatukseen, kuntoutukseen, ennaltaehkäisyyn ja toimintakyvyn ylläpitämiseen liittyvien kysymysten tarkastelua ihmisten välisistä suhteista, sosiaalisista tilanteista ja yhteiskunnallisesta näkökulmasta käsin. Sosiaalialan arvopohja lähtee ihmisen kunnioittamisesta ja yhteiskunnallisesta oikeudenmukaisuudesta. Sosiaalisen kentässä ammattikorkeakoulusta valmistuneet sosionomit ovat nimenomaan arjen asiantuntijoita, ihmisten tukijoita arkielämän tilanteissa ja pulmissa. Sosiaali- ja terveysala on työtä ihmisten kanssa. Ihmistyön valmiudet, vuorovaikutusvalmiudet, empaattisuus, vastuullisuus, ihmisten ja ryhmien ohjaamisen taidot sekä ihmisen kokonaisvaltainen kohtaamisen valmiudet muodostavat osaamisen keskeisen ytimen. Sosiaalialalla korostuu myös ongelmien, voimavarojen ja tukemisen yhteiskunnallinen luonne. Sosiaalialan työ on kiinteästi yhteydessä hyvinvointiyhteiskunnan rakenteisiin. Alan toimintaympäristöt rakentuvat yhteiskuntapoliittisten päätösten pohjalta. Sosionomilla (AMK) tulee olla valmiuksia työskennellä paitsi julkissektorilla, niin myös yksityisellä ja kolmannella sektorilla. Sosiaalialan ammattilaisten yhteiskuntasuhde on kahtalainen. Yhtäältä sosionomit (AMK) ovat yhteiskuntapoliittisten päätösten toimeenpanijoita ja asiakkaiden ohjaajia hyvinvointipalvelujen käyttämisessä. Toisaalta yhteiskunnallinen vaikuttamisen ja kansalaisten tukeminen yhteisöllisissä muutosprosesseissa liittyy sosiaalialan ydinosaamiseen.

Sosiaalialan koulutusohjelma kouluttaa osaajia sosiaalialan laajalle kentälle. Kentän eri alueilla painottuvat erilaiset erityisosaamisen tarpeet. Erityisosaamisen tarvetta luovat erityisesti väestölliset, lainsäädännölliset, teknologiseen kehitykseen ja työmenetelmien kehitykseen liittyvät haasteet ja mahdollisuudet. Keskeiset erityisosaamisen alueet liittyvät väestön ikääntymiseen, lasten ja perheiden tukemiseen, marginalisaation ja sosiaalisen kuntoutuksen kysymyksiin sekä osallisuuden vahvistamiseen.

Nykyisin käytössä olevien sosiaalialan menetelmien osaaminen ja toimintatapojen tunteminen sekä sosiaalisen näkökulman syvällinen ymmärtäminen ovat keskeinen osa sosiaalialan osaamista. Kuitenkin työskenneltäessä erilaisissa elämäntilanteissa olevien asiakkaiden ja muuttuvien yhteiskunnallisten tilanteiden kanssa korostuu valmiiden työmenetelmien sijasta tutkiva ja kehittävä työote sekä oman toiminnan ja oman oppimisen jatkuva itsearviointi, reflektiivinen ammatillisuus. Yhteiskunnalliset tehokkuusvaatimukset sekä kansalaisten oikeuksien ja työn vaikuttavuuden korostaminen ovat nostaneet esiin palveluiden ja työmenetelmien arvioinnin, toiminnan laadun ja johtamisen.

## Osaamisalueet

Sosionomin (AMK) osaaminen pohjautuu yhteiskunta- ja käyttäytymistieteelliseen teoriaperustaan. Keskeiset

menetelmälliset lähtökohdat liittyvät sosiaalityöhön, sosiaalipedagogiikkaan sekä luovaan ja toiminnalliseen orientaatioon. Sosionomin (AMK) ydinosaamisalueet ovat:

- sosiaalialan eettinen osaaminen
- asiakastyön osaaminen
- sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen
- yhteiskunnallinen analyysitaito
- reflektiivinen kehittämis- ja johtamisosaaminen
- yhteisöllinen osaaminen ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen.

### **Asiantuntijuuden kasvuprosessi**

Sosiaalialan koulutus nojautuu ihmisen kehitysmahdollisuuksia, aktiivisuutta ja voimavaroja korostavalle ihmiskäsitykselle. Oppimistilanteissa edistetään aktiivista tiedonkäsittelyä sekä korostetaan luovuutta, elämyksellisyyttä ja vuorovaikutteisuutta. Oppimisen lähtökohtana on oman vuorovaikutus- ja kokemustavan reflektointi, omien kokemusten ja oman elämänhistorian tuottamien tietorakenteiden kriittinen tarkastelu. Koko koulutuksen ajan opiskelijaa tuetaan tutkivan ja kehittävän työotteen omaksumisessa sekä eettisen tietoisuuden kehittämisessä ja valmiudessa kriittiseen eettiseen pohdintaan ja vastuullisuuteen.

Koulutuksen alussa korostuu korkeakoulumaisen opiskelutavan oppiminen ja sosiaalialan monitieteelliseen viitekehykseen perehtyminen. Opiskelun alkupuolella painottuu itsearviointiin oppiminen, minäkuvan selkiinnyttäminen sekä asiakastyön valmiuksien kehittäminen. Tässä vaiheessa opiskelija omaksuu sosiaalialan eettiset periaatteet sekä asiakaslähtöisen ja asiakasta kunnioittavat työskentelyorientaation. Koulutuksen edetessä painopiste siirtyy sosiaalialan työn entistä kokonaisvaltaisempaan tarkasteluun sekä sosiaalialan työmuotojen ja menetelmien opiskeluun. Opiskelija arvioi omaa toimintaansa suhteessa ammattityön yleisiin toimintatapoihin ja käytäntöihin. Samalla nousevat esiin myös tasa-arvoisuuden kysymykset hyvinvointipalvelujen tuotannossa. Koulutuksen loppupuolella korostuu yhteiskunnallinen tietoisuus. Opiskelija tarkastelee omaa toimintaansa ja työyhteisöissä tehtävää työtä suhteessa yhteiskunnallisiin kehityskuluihin ja arvoihin. Myös tutkiva työote sekä työn kehittämisvalmiuksien kehittäminen ovat erityisen keskeisessä asemassa loppuvaiheen opinnoissa.

### **Koulutusohjelman kuvaus**

Sosiaalialan koulutusohjelman laajuus on 210 opintopistettä (op) ja se sisältää kaikille yhteisiä pakollisia teemoja (145 op), vaihtoehtoisia syventäviä teemoja (45 op) sekä vapaasti valittavia opintoja (20 op). Vaihtoehtoisten syventävien opintojen, vapaasti valittavien opintojen sekä erilaisten hankkeiden kautta opiskelija voi rakentaa oman oppimispolkunsa oman osaamisensa tukemiseksi.

### **Opiskelu koulutusohjelmassa**

Ammattikorkeakoulussa oppimisen lähtökohtana on osallistuminen työelämän kehittämishankkeisiin. Oppiminen pohjautuu opettajien, opiskelijoiden ja työelämäosaajien kumppanuuteen. Kehittämishankkeet työpajoineen mahdollistavat yksilöllistä ja yhteisöllistä oppimista, uuden osaamistiedon rakentumista sekä uusia innovaatioita tuotteina, toimintamalleina ja toimintakulttuurina. Opiskelijat oppivat tutkimus- ja kehittämistoiminnan ja projektityön menetelmiä ja toimintatapoja kehittämishankkeissa koko koulutuksen ajan. Ohjauksella ja itsearvioinnilla tuetaan alan vaatimaa persoonallista, eettistä ja ammatillista kasvua. Kansainvälinen toiminta on tärkeä osa sosiaalialan koulutusohjelmaa.

Sosionomi (AMK) -tutkinto sisältää 45 op ammattitaitoa edistävää harjoittelua. Harjoittelujaksoja on opintojen aikana kolme:

- Asiakastyön harjoittelu (15 op) sisältyy teemaan Asiakkaan kohtaaminen ja ajoittuu pääsääntöisesti ensimmäiseen opiskeluvuoteen.
  - Ammatillisten työmenetelmien harjoittelu (15 op) sisältyy vaihtoehtoisin syventäviin opintoihin ja ajoittuu pääsääntöisesti toiseen opiskeluvuoteen
  - Ammattityön ja palveluinnovaatioiden kehittämisen harjoittelu (15 op) sisältyy teemaan Sosiaalialan työn johtaminen ja kehittäminen ja ajoittuu pääsääntöisesti kolmanteen opiskeluvuoteen
- Opiskelun kuluessa opiskelija syventää osaamistaan johonkin seuraavista erityisosaamisen alueista:
- Lapsen ja perheen hyvinvoinnin vahvistaminen (kaikki toimipisteet)
  - Luovuus osallisuuden vahvistajana (Vantaa)
  - Marginalisaatio ja sosiaalinen kuntoutus (kaikki toimipisteet)
  - Seniorien ja vanhusten hyvinvoinnin vahvistaminen (Espoo ja Keski- ja Pohjois-Uusimaa)
- Opiskelijan on suoritettava jotakin syventävää osaamisaluetta 45 opintopisteen kokonaisuus.

Sosionomi (AMK)-tutkinnon suorittanut opiskelija voi saada lastentarhanopettajan pätevyyden (Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 272.7§ ja asetus 608 voimaan 1.8. 2005 ) suorittamalla 60 op varhaiskasvatuksen ja sosiaalipedagogiikan opintoja. (Liitteenä toimitusjohtajan päätös 31/2007, jossa on lueteltu kelpoisuuden tuottavista opinnot.)

Vapaasti valittavat opinnot (20 op) voivat syventää tai laajentaa opiskelijan osaamista. Opiskelija voi valita niitä joko oman koulutusohjelmansa tarjonnasta tai muiden koulutusohjelmien tarjonnasta. Vapaasti valittaviin opintoihin soveltuvat hyvin mm. opintojaksot Palveluinnovaatioiden kehittäminen, Palveluinnovaatiot yrityskehityksessä, Innoplaza, Opiskelijatutortoiminta sekä vapaasti valittavat ja valmentavat kieliopinnot. Muiden koulutusohjelmien tarjonnasta opiskelija voi suorittaa joko kokonaisia teemoja tai yksittäisiä opintojaksoja. Opiskelija voi vapaasti valittavina opintoina suorittaa opintoja myös sosiaalialan koulutusohjelman toisesta syventävästä teemasta. Opintoihin sisältyy 15 op:n laajuinen opinnäytetyö. Opinnäytetyöprosessin aikana opiskelija etenee ammatillisessa kasvussaan kohti asiantuntijuutta sekä oppii tutkivaa ja kehittävää työtettä. Opinnäytetyö ja koulutuksen loppupuolen kehittämisopinnot liittyvät sisällöllisesti valinnaisiin syventäviin teemoihin ja ovat toimipisteiden tutkimus- ja kehittämislinjojen yhteydessä.

|       |                                                                | 1. vuosi | 2. vuosi | 3. vuosi | 4. vuosi |
|-------|----------------------------------------------------------------|----------|----------|----------|----------|
| OP    | OPINNOT                                                        | 60       | 60       | 60       | 30       |
| 011   | SOSIAALIALAN TYÖN LÄHTÖKOHDAT                                  |          |          |          |          |
| 00021 | Minä sosiaalialan ammattilaisena                               | 10       |          |          |          |
| 012   | ASIAKKAAN KOHTAAMINEN                                          |          |          |          |          |
| 00022 | Vuorovaikutus asiakastyössä                                    | 10       |          |          |          |
| 00023 | Moninainen ja monikulttuurinen asiakkuus                       | 10       |          |          |          |
| 00024 | Metodisuus asiakastyössä                                       | 10       |          |          |          |
| 00025 | Asiakastyön harjoittelu                                        | 15       |          |          |          |
| 00789 | Svenska inom socialbranschen                                   |          |          | 5        |          |
| 00634 | Ruotsin kielen suullinen taito                                 |          |          | 0        |          |
| 00635 | Ruotsin kielen kirjallinen taito                               |          |          | 0        |          |
| 013   | HYVINVOINTIPALVELUT JA YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAMINEN         |          |          |          |          |
| 00027 | Hyvinvointiyhteiskunnan muutokset                              | 5        |          |          |          |
| 00028 | Hyvinvoinnin tuottaminen                                       |          | 10       |          |          |
| 00029 | Yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja sosiaalietiikka             |          |          | 10       |          |
| 014   | LAPSEN JA PERHEEN HYVINVOINNIN VAHVISTAMINEN                   |          |          |          |          |
| 00030 | Lapsilähtöinen työskentely ja vanhemmuuden vahvistaminen       |          | 10       |          |          |
| 00031 | Varhaiskasvatus ja lastensuojelu                               |          | 20       |          |          |
| 00398 | Lasten ja perheen hyvinvoinnin vahvistaminen, harjoittelu      |          | 15       |          |          |
| 016   | MARGINALISAATIO JA OSALLISUUS                                  |          |          |          |          |
| 01001 | Marginalisaatio ja syrjäytyminen                               |          | 10       |          |          |
| 01002 | Osallisuuden vahvistaminen                                     |          | 10       |          |          |
| 01003 | Marginalisaation erityiskysymykset                             |          | 10       |          |          |
| 00399 | Marginalisaatio ja osallisuus, harjoittelu                     |          | 15       |          |          |
| 015   | LUOVUUS OSALLISUUDEN VAHVISTAJANA                              |          |          |          |          |
| 00032 | Minusta innostaja                                              |          | 10       |          |          |
| 00033 | Osallistavat luovat toiminnot                                  |          | 20       |          |          |
| 00400 | Luovuus osallisuuden vahvistajana, harjoittelu                 |          | 15       |          |          |
| 017   | SENIORIEN JA VANHUSTEN HYVINVOINNIN VAHVISTAMINEN              |          |          |          |          |
| 00036 | Ikääntynyt yksilönä ja yhteisössä                              |          | 10       |          |          |
| 00037 | Gerontologinen sosiaalipalvelutyö                              |          | 20       |          |          |
| 00401 | Seniorien ja vanhusten hyvinvoinnin vahvistaminen, harjoittelu |          | 15       |          |          |
| 018   | SOSIAALIALAN TYÖN JOHTAMINEN JA KEHITTÄMINEN                   |          |          |          |          |
| 00039 | Tutkimus- ja kehittämistyön menetelmät                         |          | 10       |          |          |
| 00041 | English in Social Services I                                   |          |          | 5        |          |
| 00040 | Tiimi- ja ryhmätyö                                             |          |          | 5        |          |
| 00007 | Vastuullinen johtaminen työyhteisössä                          |          |          | 10       |          |
| 00273 | Ammattityön ja palveluinnovaatioiden kehittämisen harjoittelu  |          |          | 15       |          |

|       |                                                      |    |    |    |    |
|-------|------------------------------------------------------|----|----|----|----|
| 00043 | Opinnäytetyö                                         |    |    | 15 |    |
| 125   | VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT                          |    |    |    |    |
| 00501 | Esimiestyö ongelmatilanteissa                        |    |    |    |    |
| 00202 | Englannin kielen osaamisen lähtötasotesti            | 0  |    |    |    |
| 00203 | Ruotsin kielen osaamisen lähtötasotesti              | 0  |    |    |    |
| 00493 | Suomi toisena kielenä- lähtötasotesti                | 0  |    |    |    |
| 00194 | Englannin kielen valmentavat opinnot                 | 3  |    |    |    |
| 00195 | Ruotsin kielen valmentavat opinnot                   | 3  |    |    |    |
| 00388 | Suomen kielen ja viestinnän valmentavat opinnot      | 3  |    |    |    |
| 00522 | Suomen kielen valmentavat opinnot                    | 3  |    |    |    |
| 00446 | Suomen kieli                                         | 5  |    |    |    |
| 00636 | Suomen kielen kirjallinen taito                      | 0  |    |    |    |
| 00637 | Suomen kielen suullinen taito                        | 0  |    |    |    |
| 00797 | Työelämäenglantiin tutustuminen                      |    |    |    |    |
| 00798 | Työelämäenglantiin tutustuminen                      |    |    |    |    |
| 00799 | Työelämäruotsiin tutustuminen                        |    |    |    |    |
| 00800 | Työelämäruotsiin tutustuminen                        |    |    |    |    |
| 00824 | Lapsi- ja perhelähtöisen työn ajankohtaiset haasteet |    |    |    |    |
| 00580 | Perhetyön ajankohtaiset kysymykset                   |    |    |    |    |
| 00876 | Luovat toiminnot varhaiskasvatuksessa                |    |    |    |    |
|       |                                                      | 60 | 60 | 60 | 30 |

## 011 SOSIAALIALAN TYÖN LÄHTÖKOHDAT, 10 op

### Kuvaus:

Opiskelija osaa korkeakoulumaisen opiskelutavan ja perehtyy sosiaalialan työn lähtökohtiin.

### Opiskelija osaa:

- laatia henkilökohtaisen oppimissuunnitelman, käyttää keskeisiä opiskelun välineitä ja tekniikoita sekä opiskella erilaisissa oppimisympäristöissä
- hahmottaa oman opiskelunsa sosiaali- ja terveysalan työn ydinosaamisen ja sosiaalisen asiantuntijuuden suunnassa

### Sisältö:

Teema on opintojen alkuun sijoittuvia perusopintoja.

## 00021 Minä sosiaalialan ammattilaisena, 10 op

### Opiskelija osaa:

- arvioida oman oppimisensa lähtökohtia
- hahmottaa tutkivan ja kehittävän toiminnan merkityksen oppimisessa sekä oppimisen arvioinnin merkityksen ja välineet
- hahmottaa sosiaalialan muuttuvaa toimintaympäristöä ja sosiaalisen asiantuntijuutta
- sosiaalialan työtä ohjaavat arvot ja eettiset periaatteet sekä osaa reflektoida omia arvojaan suhteessa niihin
- käyttää keskeisiä tietoteknisiä sovelluksia ja hakea tietoa erilaisista tietokannoista
- viestiä sekä kirjallisesti että suullisesti työ- ja arkielämän tilanteissa sekä tuottaa kirjallisia raportteja
- toimia kokouksissa ja neuvotteluissa ammatillisesti ja vuorovaikutteisesti

### Opintojakson sisältö:

- oma oppiminen, tutkiva oppiminen, hankkeissa oppiminen, kehittämispohjainen oppiminen
- ammatillinen kehittyminen ja sen arviointi
- sosiaalialan arvot ja eettiset periaatteet
- sosiaalialan työn edellyttämät valmiudet
- sosiaalisen asiantuntijuus
- sosiaalialan työn yhteiskunnalliset kontekstit
- tietotekninen osaaminen, tiedonhankinta
- kirjallinen ja suullinen viestintä

## 012 ASIAKKAAN KOHTAAMINEN, 50 op

### Kuvaus:

Opiskelija osaa kohdata ja ohjata erilaisia asiakkaita ja asiakasryhmiä, asiakkaita kunnioittaen ja sosiaalialan eettisiä periaatteita noudattaen

### Opiskelija osaa:

- tunnistaa asiakkaiden erilaisia elämäntilanteita ja voimavaroja sekä luoda ammatillisen vuorovaikutussuhteen
- arvioida ja soveltaa erilaisia teoreettisia lähestymistapoja ja menetelmiä toimiessaan asiakastilanteissa
- tukea ja ohjata erilaisia asiakkaita ja asiakasryhmiä (ja perheitä) kasvun ja kehityksen eri vaiheissa ja elämäntilanteissa

### Sisältö:

Teema liittyy sosionomin (AMK) keskeiseen kaikille yhteiseen ydinosaamiseen. Teemassa korostuu toisaalta asiakasvuorovaikutus ja toisaalta asiakastyön menetelmälliset valmiudet.

### Osaamisen kehittyminen:

Teema sijoittuu ammatillisessa kasvussa ammatillisuuden alkuvaiheeseen, jossa oppijan ammatillisen perusosaamisen kehittyminen ilmenee eettisen tietoisuuden heräämisenä, arvojen pohtimisena ja sitä kautta ammatillisen vuorovaikutuksen ja asiakastyömenetelmien osaamisena yksilöiden ja ryhmien kanssa

## **00022 Vuorovaikutus asiakastyössä, 10 op**

### **Opiskelija osaa:**

- eritellä asiakastilanteiden herättämiä erilaisia tunteita ja niiden taustalla olevia erilaisia henkilökohtaisia arvoja ja uskomuksia
- luoda asiakaslähtöisen ja empaattisen vuorovaikutussuhteen työskennellessään yksilöiden ja ryhmien kanssa

### **Opintojakson sisältö:**

- asiakaslähtöinen vuorovaikutussuhde ja asiakkaan kohtaaminen
- ryhmässä toimiminen, ryhmän kehitys ja ryhmädynamiikka asiakassuhteissa

## **00023 Moninainen ja monikulttuurinen asiakkuus, 10 op**

### **Opiskelija osaa:**

- hahmottaa sosiaalialan asiakaskunnan moninaisuuden
- hahmottaa kasvuun ja kehitykseen vaikuttavia tekijöitä asiakastyössä
- ottaa huomioon kulttuurien merkityksen asiakastyössä

### **Opintojakson sisältö:**

- ihmisen kasvu ja kehitys sekä erityisen tuen tarpeet
- sosiaaliset ongelmat ja riskit erilaisissa asiakasryhmissä
- monikulttuurisuus ja antirasistinen työ

## **00024 Metodisuus asiakastyössä, 10 op**

### **Opiskelija osaa:**

- hyödyntää erilaisia sosiaalialan teoreettisia lähestymistapoja ja metodisuutta toimiessaan asiakastilanteissa yksilöiden ja ryhmien kanssa
- käyttää erilaisia asiakastyön menetelmiä suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti

### **Opintojakson sisältö:**

- asiakastyön tutkimukselliset ja tiedolliset lähtökohdat
- sosiaalialan asiakastyön teoreettiset lähestymistavat ja metodit
- sosiaalityön metodisuuden luonne ja sosiaalityön menetelmälliset perinteet
- luovat ja toiminnalliset menetelmät yksilöiden, ryhmien ja yhteisöjen ohjauksessa

## **00025 Asiakastyön harjoittelu, 15 op**

### **Opiskelija osaa:**

- kohdata ja ohjata erilaisia asiakkaita ja asiakasryhmiä
- rakentaa asiakaslähtöisen vuorovaikutussuhteen
- hahmottaa työyhteisön ja organisaation perustehtävän
- osallistua aktiivisesti ja vastuullisesti työyhteisön toimintaan
- asettaa itselleen ammatillisia osaamistavoitteita ja arvioida omaa ammatillista kasvuaan sekä vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan asiakastyössä
- toimia sosiaalialan eettisten periaatteiden mukaisesti

### **Opintojakson sisältö:**

- asiakastyön perusvalmiuksien käytännöllinen opiskelu harjoittelupaikassa

### **Edeltävät opinnot:**

Opintojakso Vuorovaikutus asiakastyössä (00022)opintojakso tai vastaavat tiedot.

## **00789 Svenska inom socialbranschen, 5 op**

**Opiskelija osaa:**

- käyttää ruotsin kieltä kirjallisesti ja suullisesti työympäristössään
- toimia asiantuntijayhteisössä käyttäen tehokkaasti viestinnän keinoja
- viestiä oman asiantuntijuusalueensa teemoista käyttäen erilaisia viestintäkanavia
- soveltaa vieraskielisistä lähteistä etsimäänsä tietoa

**Opintojakson sisältö:**

- asiakaslähtöinen suullinen ja kirjallinen viestintä
- sosiaalityön keskeinen terminologia
- työnhaku, opiskelijan itsensä, koulutuksen ja työkokemuksen esittely

**Opintojakson kuvaus:**

Opintojaksossa opiskelija saavuttaa ruotsin kielessä vähintään eurooppalaisen viitekehyksen mukaisen taitotason B1.2. Lisäksi hän saa valtionhallinnon kielitutkinnon mukaisen arvioinnin hyvä tai tyydyttävä suullisesta ja kirjallisesta kielitaidosta.

**00634 Ruotsin kielen suullinen taito, 0 op****Opintojakson kuvaus:**

Tämä opintojakso on ruotsin kielen suullisen taidon arvioinnin merkitsemistä varten.

**00635 Ruotsin kielen kirjallinen taito, 0 op****Opintojakson kuvaus:**

Tämä opintojakso on ruotsin kielen kirjallisen taidon arvioinnin merkitsemistä varten.

**013 HYVINVOINTIPALVELUT JA YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAMINEN, 25 op****Kuvaus:**

Opiskelija tuntee suomalaisen sosiaaliturva- ja hyvinvointipalvelujärjestelmän. Opiskelija ymmärtää hyvinvoinnin moniulotteisuuden ja erilaiset mahdollisuudet toteuttaa hyvinvointipolitiikkaa. Opiskelija saa valmiuksia toimia palveluohjauksessa ja verkostoissa sekä moniammatillisessa yhteistyössä.

**Opiskelija osaa:**

- tunnistaa yhteiskunnallisia muutoksia
- hahmottaa suomalaisen sosiaaliturvajärjestelmän kokonaisuuden sekä tuntee keskeisen palveluja ohjaavan lainsäädännön ja palvelurakenteen
- ohjata erilaisia asiakasryhmiä palvelujen ja etuisuuksien käytössä
- toimia moniammatillisissa työryhmissä ja -verkostoissa
- käyttää rakenteellisen sosiaalityön menetelmiä ja työmuotoja ja liittää ne yhteiskunnalliseen ja sosiaalieettiseen viitekehykseen.
- hahmottaa sosiaalipolitiikan muutoksia EU:n integraatiokehityksessä sekä globalisaation tuomia haasteita sosiaaliturvajärjestelmään ja asiakastyöhön

**Sisältö:**

Teemassa on keskeistä tunnistaa hyvinvointiyhteiskunnan muutoksia ja näiden vaikutuksia hyvinvointipalvelujen tarpeeseen ja järjestämiseen. Teemassa paneudutaan sosiaalipolitiikan peruslähtökohtiin, yhteiskunnalliseen muutokseen kansalaisten yhteisöjen ja yhteiskunnan näkökulmasta. Teema antaa perustiedot sosiaaliturvasta ja -oikeudesta. Keskeistä on myös verkostotyön, moniammatillisen yhteistyön ja palveluohjauksen käsittely sekä kriittinen sosiaalialan ammattietiikka.

**00027 Hyvinvointiyhteiskunnan muutokset, 5 op****Opiskelija osaa:**

- tarkastella yhteiskunnallisia muutoksia hyvinvoinnin ja sosiaalialan työn näkökulmista
- hahmottaa suomalaisen sosiaalipalvelujärjestelmän kehityslinjoja

- hahmottaa yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen aseman sosiaalialan työhön ja hyvinvointiin liittyvän tiedon tuottajana

**Opintojakson sisältö:**

- hyvinvointi, talous ja yhteiskuntapolitiikka
- suomalainen yhteiskunta ja sen muutokset sosiaalialan työn kehiksenä
- sosiaalipalvelujärjestelmä ja sen muutokset
- yhteiskuntatieteellinen tutkimus ja sosiaalialan työ

**00028 Hyvinvoinnin tuottaminen, 10 op****Opiskelija osaa:**

- suomalaisen sosiaaliturvan rakenteen
- sosiaalivakuutuksen ja sosiaalihuoltolain mukaiset etuudet
- sosiaalilainsäädännön perusteet
- toimia moniammatillisessa verkostossa
- palveluohjauksen perusteet
- analysoida omaa toimintaansa ja omia valintojaan osana yhteiskunnallista toimintaa ja kehitystä
- analysoida hyvinvointipalvelujen käyttöön ja tuottamiseen liittyviä eettisiä ongelmia
- yrittäjämäisen toimintatavan perusteet

**Opintojakson sisältö:**

- hyvinvointiyhteiskunnan arvopohja ja hyvinvointipalvelujen eettiset kysymykset
- sosiaalipalvelujärjestelmä
- palveluja määrittelevä ja säätelevä yleinen lainsäädäntö
- palvelujen tuottamisen hallinnolliset periaatteet ja mallit
- palvelujen kehittämishaasteet , innovaatiotoiminta, hyvinvointiteknologia
- hyvinvointiyrittäjyys

**00029 Yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja sosiaalietiikka, 10 op****Opiskelija osaa:**

- argumentoida sosiaalisia, yhteiskunnallisia ja globaalisia muutoksia
- analysoida huono-osaisuutta luovia ja ylläpitäviä yhteiskunnallisia rakenteita ja prosesseja sekä keinoja vaikuttaa niihin
- huomioida kestävän kehityksen näkökulman työssään ja toimia sen mukaisesti
- käynnistää arvokeskustelua, toimia aktivoijana erilaisissa organisaatioissa ja verkostoissa

**Opintojakson sisältö:**

- kansalaisvaikuttaminen ja tiedottaminen
- yhdyskunta-, alue- ja yhteisötyö
- sosiaalisten ongelmien rakentuminen ja rakenteellinen sosiaalityö
- yhteiskunnallinen ja poliittinen vaikuttaminen
- sosiaalietiikka, etiikan teoriat ja lähestymistavat
- oikeudenmukaisuus moraalisenä ja eettisenä ilmiönä

**014 LAPSEN JA PERHEEN HYVINVOINNIN VAHVISTAMINEN, 45 op****Kuvaus:**

Opiskelija osaa vahvistaa lapsen, nuoren ja perheen hyvinvointia. Opiskelija osaa toimia lapsen ja nuoren kasvattajana ja hyvinvoinnin edistäjänä sekä perheen voimautumisen tukijana.

**Opiskelija osaa:**

- analysoida työhön ja alaan liittyviä vaatimuksia ja eettisiä lähtökohtia ja vaikuttaa niiden toteuttamiseen ja kehittämiseen dialogissa yhteisön ja verkoston kanssa
- arvioida kriittisesti omia arvojaan, tunteitaan ja persoonallista työtään ja ammatillista kasvuaan
- toimia kriittisesti refleктоivana ja jatkuvasti kehittyvänä lapsen kasvattajana, hoivaajana ja oppimisen ja kasvun ohjaajana

- arvostaa ja voimauttaa perhettä
- suunnitella, arvioida ja toteuttaa lapsien, nuorten ja perheiden alueellista kehittämistoimintaa
- arvioida ja kehittää sosiaalisia ja kulttuurisia innovaatioita lapsiperheiden hyvinvoinnin näkökulmasta osana projektitoimintaa ja jatkuvaa kehittämistyötä
- toimia lapsen etua edistävänä asiantuntijana sekä arvioida ja kehittää jatkuvasti asiantuntijaosaamista

#### **Sisältö:**

Teema muodostaa osaamisen kokonaisuuden, jossa yksilö toimii varhais- ja erityiskasvatuksen, perhetyön ja lastensuojelun toimintaympäristöissä asiantuntijana ja aktiivisena kehittäjänä. Tavoitteena on syventää lapsi- ja perhelähtöistä, luovaa ja osallistavaa ammatillisuutta.

### **00030 Lapsilähtöinen työskentely ja vanhemmuuden vahvistaminen, 10 op**

#### **Opiskelija osaa:**

- vahvistaa lasten, nuorten ja perheiden kulttuurisia ja sosiaalisia voimavaroja yhteisöissä ja yhteiskunnassa
- kehittää lapsi- ja perhelähtöisiä toimintaa systemaattisesti tietoa jäsentäen
- tunnistaa ja analysoida lapsen etuun liittyviä eettisiä ongelmia

#### **Opintojakson sisältö:**

- ennaltaehkäisevä lastensuojelutyö ja lapsen etu
- lapsi- ja perhelähtöinen työskentely varhaiskasvatuksen ja lastensuojelutyön perustana
- monikulttuurisuus lastensuojelu- ja varhaiskasvatustyössä
- lapsen ja nuoren erityishaasteet

### **00031 Varhaiskasvatus ja lastensuojelu, 20 op**

#### **Opiskelija osaa:**

- arvioida perheen voimavaroja ja tuen tarpeita edistääkseen lapsen, nuoren ja perheen hyvinvointia
- soveltaa varhaiskasvatustyön ja lastensuojelutyön teoreettisia perusteita, palvelujärjestelmiä ja lainsäädännöllistä taustaa oman työnsä lähtökohtana
- vaikuttaa alueellisten lapsiperheiden hyvinvoinnin mallien toimivuuden arviointiin ja kehittämiseen
- arvioida lasten ja nuorten sosiaalisia ongelmia, syrjäytymisen ehkäisyyn liittyviä toimintamuotoja ja edistää verkostoissa sosiaalisten ongelmien käsittelyä
- suunnitella, arvioida ja kehittää erilaisia kasvatus-, hoito-, ohjaus- ja kuntoutusmenetelmiä ja toimintaympäristöjä perhe- ja lapsilähtöisesti verkostotyönä
- arvioida kasvattajan, ohjaajan ja yhteistyökumppanin rooliaan suhteessa lapsiperheiden hyvinvoinnin yhteiskunnallisiin haasteisiin
- ohjata ja tukea lapsen yksilöllistä ja yhteisöllistä toimintaa, oppimista, tutkimista ja leikkimistä

#### **Opintojakson sisältö:**

- leikki ja tavoitteellinen, luova toiminta
- varhaiskasvatuksen suunnittelu, arviointi ja kehittäminen
- varhainen tuki ja oppimisvaikeudet
- lastensuojelun prosessit ja työmenetelmät sekä niiden arviointi ja kehittäminen
- lastensuojelulaki ja lastensuojelua ohjaavat säädökset
- kuntouttava lastensuojelutyö
- perhelähtöinen työskentely sekä vanhemmuuden tukemisen ja perhetyön menetelmät

### **00398 Lasten ja perheen hyvinvoinnin vahvistaminen, harjoittelu, 15 op**

#### **Opiskelija osaa:**

- toimia ammatillisten toimintatapojen mukaisesti ja arvioida niitä suhteessa organisaation perustehtävään
- osaa löytää työn käytännöstä ilmiöitä, joita hän perustelee teoreettisesti ja kehittää dialogissa asiakkaiden, työyhteisön ja yhteistyöverkoston kanssa
- rakentaa empaattisen vuorovaikutussuhteen
- havaita eettisiä valintatilanteita ja etsiä ratkaisuja työyhteisön jäsenenä, asiakkaiden kanssa ja yhteistyöverkostoissa

- arvioida kriittisesti itseään kehittyvänä ammattilaisena suhteessa ammattityön menetelmiin ja asiakastyön haasteisiin
- reflektoida tavoitteita yhdessä asiakkaiden kanssa

#### **Opintojakson sisältö:**

- asiakastyön menetelmät
- tutkivan työtöteen harjoittaminen

### **016 MARGINALISAATIO JA OSALLISUUS, 45 op**

#### **Kuvaus:**

Opiskelija osaa toimia asiantuntijana marginalisaatioon liittyvissä kysymyksissä sekä toimia marginaalissa olevien ihmisten kanssa heidän hyvinvointiaan vahvistaen.

#### **Opiskelija osaa:**

- suunnitella kuntoutumisprosesseja ja tukea kuntoutuvaa asiakasta arkielämän tilanteissa
- hahmottaa sosiaalisten ongelmien yksilöllisen, yhteisöllisen ja globaalin luonteen ja merkityksen
- reflektoida omaa suhtautumistaan syrjäytymiseen ja marginalisaatioon
- tukea erilaisten asiakasryhmien osallisuutta

#### **Sisältö:**

Teeman opintojaksot keskittyvät yhtäältä marginalisaatioon, syrjäytymiseen, sosiaaliseen eksklusioon ja inkluusioon sekä toisaalta sosiaaliseen integraatioon, sosiaaliseen kuntoutukseen ja hyvinvointiin liittyvien kysymysten tarkasteluun. Osaamisessa painottuu laaja sosiaalisen kuntoutuksen näkökulma. Se ilmenee keskeisten sosiaalisen kuntoutuksen ja osallistavien menetelmien hallintana sekä kykynä toimia moniammatillisen sosiaalista kuntoutusta toteuttavien tiimien, verkostojen ja yhteisöjen jäsenenä.

Eri toimipisteissä teeman painotukset, sisällöt ja toteutustavat vaihtelevat.

### **01001 Marginalisaatio ja syrjäytyminen, 10 op**

#### **Opiskelija osaa:**

- hahmottaa sosiaalisten ongelmien ja syrjäyttävien prosessien yhteiskunnallisen, yhteisöllisen ja yksilöllisen luonteen ja merkityksen
- tunnistaa ja analysoida marginalisaatiota ylläpitäviä ja ehkäiseviä tekijöitä

#### **Opintojakson sisältö:**

- köyhyys, syrjäytyminen ja marginalisaatio
- sosiaalisten ongelmien yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tulkintakehykset
- kansalliset ja kansainväliset kehittämisohjelmat

### **01002 Osallisuuden vahvistaminen, 10 op**

#### **Opiskelija osaa:**

- kohdata arvostavasti erilaisia aikuissosiaalityön asiakkaita ja asiakasryhmiä sekä työskennellä heidän kanssaan ammatillisia menetelmiä hyödyntäen
- suunnitella ja toteuttaa osallisuutta vahvistavia toimintoja

#### **Opintojakson sisältö:**

- aktivoiva, kuntouttava työote
- aikuissosiaalityö eri toimintaympäristöissä
- syrjäytymiseen vaikuttaminen ja osallisuuden vahvistaminen eri toimijakentillä
- osallistavan ja ennaltaehkäisevän työn menetelmät ja työmuodot, työn vaikuttavuus ja arviointi
- moniammatillinen työ

## **01003 Marginalisaation erityiskysymykset, 10 op**

### **Opiskelija osaa:**

- perehtyä ja toimia valitsemallaan osaamisalueella osallisuutta vahvistaen ja asiakkaan kuntoutumista edistäen
- ohjata asiakasta yleisiin ja erityispalveluihin

### **Opintojakson sisältö:**

- osaamisalueen palvelujärjestelmien, verkostojen ja työmenetelmien tunteminen
- yleis- ja erityispalvelujärjestelmät ja palveluohjaus

### **Opintojakson kuvaus:**

Opintojakson toteutuksissa voi painottua

- huono-osaisuus, köyhyys, työttömyys, asunnottomuus sekä niihin vaikuttaminen
- päihde- ja mielenterveysongelmat sekä päihde-, kriisi-, mielenterveys- ja kriminaalisyty
- seksuaalivähemmistöt
- sukupuolisensitiivinen sosiaalityö, mies- ja nais erityinen erityinen työ
- sosiaaligerontologinen työ
- vammaisuus ja vammaistyö
- etniset vähemmistöt ja monikulttuurinen sosiaalityö

### **Edeltävät opinnot:**

Asiakastyön harjoittelu - opintojakso sekä vähintään 10 op vaihtoehtoisia syventäviä opintoja tai vastaavat tiedot.

## **00399 Marginalisaatio ja osallisuus, harjoittelu, 15 op**

### **Opiskelija osaa:**

- toimia ammatillisten toimintatapojen mukaisesti ja arvioida niitä suhteessa organisaation perustehtävään
- osaa löytää työn käytännöstä ilmiöitä, joita hän perustelee teoreettisesti ja kehittää dialogissa asiakkaiden, työyhteisön ja yhteistyöverkoston kanssa
- rakentaa empaattisen vuorovaikutussuhteen
- havaita eettisiä valintatilanteita ja etsiä ratkaisuja työyhteisön jäsenenä, asiakkaiden kanssa ja yhteistyöverkostoissa
- arvioida kriittisesti itseään kehittyvänä ammattilaisena suhteessa ammattityön menetelmiin ja asiakastyön haasteisiin
- reflektoida tavoitteita yhdessä asiakkaiden kanssa

### **Opintojakson sisältö:**

- asiakastyön menetelmät
- tutkivan työotteen harjoittaminen

## **015 LUOVUUS OSALLISUUDEN VAHVISTAJANA, 45 op**

### **Kuvaus:**

Opiskelija osaa hahmottaa luovuuden ja luovan toiminnan merkityksen yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin edistämiseksi ja osaa edistää luovuuden arvoa inhimillisen kasvun ja osallisuuden vahvistajana

### **Opiskelija osaa:**

- soveltaa eri ilmaisun muotoja ja hyödyntää niitä omassa luovassa prosessissaan osana ammatillista kehittymistään ja asiakastyötä
- jäsentää ja hyödyntää luovuuden ulottuvuudet: olemisentapa, ajattelun keino, moniaistinen kieli, vaikuttamisen keino ja tutkimisen väline
- toimia ja vaikuttaa sosiokulttuurisena innostajana yhteisöjen hyvinvointia lisäävissä projekteissa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa
- tutkia ja kehittää emotionaalista ja sosiaalista pääomaa yhteiskunnallisella tasolla taiteenkaltaisia toimintoja hyödyntäen

**Sisältö:**

Teeman kokonaisuudessa pureudutaan luovuuden mahdollisuuksiin ja rajoihin yksilön, ryhmän, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista sosiaalialan viitekehyksessä. Teemassa syvennetään ymmärrystä ihmisen moniaistisesta olemisestavasta ja työskentelymuodoista ammattityössä. Kokonaisuudessa omaksutaan sosiokulttuurisen innostajan rooli toiminnan ja teorian kautta. Jakson aikana osaaminen on draaman, liikkeen, kuvan ja musiikin kielen soveltamista alan työssä, oman roolin ja ilmaisun tutkimista haasteellisissa tilanteissa, vaikeiden ja tärkeiden ilmiöiden näkyväksi tekemistä asiakastyössä, asiakkaan osallisuuden vahvistamista ja uusien mahdollisuuksien sekä ratkaisujen kehittämistä taiteenkaltaisen toiminnan ja sosiaalisen asiantuntijuuden välille. Teeman aiheita ovat osallisuus, liittyminen ja syrjäytyminen yhteisössä, kulttuurinen identiteetti, ja toiminnallisuus osana yhteistyötä. Sisältöpareina Osallistavat luovat toiminnot -opintojaksossa ovat Osallistava draama ja musiikki sekä Osallistava liike ja kuva.

**00032 Minusta innostaja, 10 op****Opiskelija osaa:**

- hyödyntää omia luovia voimavarojaan toimiessaan innostajana
- toimia tavoitteellisesti, suunnitella, ohjata ja arvioida luovan toiminnan ryhmäprosesseja asiakkaan yksilöllisten ja yhteisöllisten tarpeiden ja voimavarojen suunnassa
- soveltaa moniaistisia, eheyttäviä ja osallistavia työskentelytapoja asiakkaan arjessa ja erilaisissa yhteisöissä

**Opintojakson sisältö:**

- musiikin, draaman, kuvan ja liikkeen kieli
- sosiokulttuurinen työ
- terapeutin luova toiminta

**00033 Osallistavat luovat toiminnot, 20 op****Opiskelija osaa:**

- ottaa käyttöön valmiuksiaan draamallisessa, liikunnallisessa, kuvallisessa ja musiikillisessa toiminnassa ammatillisen osaamisen tukena ja kuntouttavana välineenä sekä työn voimavarana.
- suunnitella, ohjata ja arvioida ryhmäprosesseja, joissa hyödynnetään luovan toiminnan keinoja
- soveltaa draaman, kuvan, musiikin ja liikunnan kieltä vaihtoehtona tutkia ja tehdä näkyväksi yhteisön erilaisia tärkeitä ja vaikeiksi koettuja kysymyksiä
- toimia taiteenkaltaisten toimintojen ja sosiaalialan työn menetelmien kehittäjänä ja vaikuttajana sosiaalisen asiantuntijuuden kentässä
- tunnistaa ja vaikuttaa luovuuden ehtoihin ja puitteisiin luovan yhteisön ja luovan hyvinvointiyhteiskunnan kehittämiseksi

**Opintojakson sisältö:**

- draaman ja musiikin keinot sekä tekemisen taidot sosiaalialan työssä
- oman ilmaisun kehittäminen
- draaman ja musiikin suuntaukset sekä menetelmät sosiaalialan työssä
- draaman ja musiikin ohjaajan tehtävät musiikin kieli
- teatteriksi ajatteleva
- kuvan ja liikunnan keinot sekä tekemisen taidot sosiaalialan työssä
- ruumiillisten ja visuaalisten kokemusten sekä liikkumisen merkitys yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin edistämiseksi
- katsomisen tavat ja nähdyksi tuleminen
- yhteisötaide, -tanssi ja sosiaalinen pääoma
- ulkona ja syrjässä: ympäristötaide, retkeily, ulkoilu, seikkailu
- terapeutin ulottuvuus luovissa toiminnoissa

**00400 Luovuus osallisuuden vahvistajana, harjoittelu, 15 op****Opiskelija osaa:**

- toimia ammatillisten toimintatapojen mukaisesti ja arvioida niitä suhteessa organisaation perustehtävään
- osaa löytää työn käytännöstä ilmiöitä, joita hän perustelee teoreettisesti ja kehittää dialogissa asiakkaiden,

työyhteisön ja yhteistyöverkoston kanssa

- rakentaa empaattisen vuorovaikutussuhteen
- havaita eettisiä valintatilanteita ja etsiä ratkaisuja työyhteisön jäsenenä, asiakkaiden kanssa ja yhteistyöverkostoissa
- arvioida kriittisesti itseään kehittyvänä ammattilaisena suhteessa ammattityön menetelmiin ja asiakastyön haasteisiin
- reflektoida tavoitteita yhdessä asiakkaiden kanssa

**Opintojakson sisältö:**

- asiakastyön menetelmät
- tutkivan työotteen harjoittaminen

**017 SENIORIEN JA VANHUSTEN HYVINVOINNIN VAHVISTAMINEN, 45 op**

**Opiskelija osaa:**

- suunnitella, kehittää ja arvioida sosiaalialan asiantuntijoina senioreiden ja vanhusten hyvinvointia vahvistavia työmuotoja
- kriittisesti reflektoiden tukea senioreiden ja vanhusten arjen sujuvuutta, voimavaroja, toimintakykyä, sosiaalisia verkostoja sekä yhteisöllisyyttä
- kehittää eettistä herkkyyttään tarkastella, argumentoida ja toimia seniori- ja vanhustyön moraalisisissa kysymyksissä
- koordinoita vanhusasiakkaan palveluja ja varmistaa saumattomien palveluprosessien etenemisen
- toimia senioreiden ja vanhusten etua edistävänä asiantuntijana haasteellisissa elämäntilanteissa osana moniammatillista verkostoa
- vaikuttaa yhteiskunnallisesti senioreiden ja vanhusten elinoloihin, asuinympäristöön ja palvelujärjestelmään niin, että ne tukevat vanhusten elämänlaatua ja osallisuutta
- kehittää vanhustyötä ja -politiikkaa perustanaan gerontologinen tieto ja yhteiskunnallisten tapahtumien aktiivinen seuranta ja analyysi

**Sisältö:**

Osaaminen on vanhus-, seniori- ja omaislähtöistä kokonaisvaltaista palvelujen ja palveluprosessien asiantuntijuutta. Osaamisen keskeisenä lähtökohtana ovat sosiokulttuurinen seniori- ja vanhustyö ja gerontologinen sosiaalityö. Opiskelijan toiminta perustuu holistiseen ihmiskäsitykseen ja sosiaali- ja terveysalan eettisiin periaatteisiin. Opiskelija osaa toimia alansa asiantuntijana innovatiivisesti ja hallitsee erilaisia vaikuttamisen ja välineitä.

Seniori- ja vanhustyössä vaadittava erikoisosaaminen koostuu ikääntymisprosessien, vanhuuden elämänvaiheiden, vanhustyön työmenetelmien ja toimintaympäristöjen sekä vanhusten etuus- ja palvelujärjestelmän tuntemisesta. Erikoisosaaminen perustuu gerontologian ja etenkin sosiaaligerontologian hallintaan.

**00036 Ikääntynyt yksilönä ja yhteisössä, 10 op**

**Opiskelija osaa:**

- tunnistaa ja arvioida ikääntymistä yksilöllisenä, yhteisöllisenä ja sosiokulttuurisena ilmiönä
- työstää omaa suhdettaan ikääntymiseen, senioreihin ja vanhuksiin
- kohdata seniorin ja vanhuksen yksilönä sekä ryhmässä ja yhteisön täysivaltaisena jäsenenä
- senioreiden ja vanhusten palvelujärjestelmän, seniori- ja vanhustyön toimijat ja työmuodot
- soveltaa kansallista ikäpolitiikkaa ja lainsäädäntöä seniori- ja vanhustyössä

**Opintojakson sisältö:**

- holistinen ihmiskäsitys gerontologisen vanhustyön ytimenä
- vanhuus ja vanheneminen
- kodin ja ympäristön kulttuurinen merkitys seniori- ja vanhustyössä
- ikääntyminen ja kulttuuriset ja yhteiskunnalliset merkitykset, ympäristö sekä yhteisöllinen asema
- ikäpolitiikka ja keskeinen lainsäädäntö
- palvelujärjestelmä ja toimijat
- seniorit ja vanhukset yhteiskunnan voimavarana ja yhteisön jäseninä

**00037 Gerontologinen sosiaalipalvelutyö, 20 op**

**Opiskelija osaa:**

- osaa asettaa työnsä perustaksi ikääntyneen asiakkaan sen hetkisen elämäntilanteen huomioiden hänen elämänhistoriansa, tarpeensa, voimavaransa ja sosiaalisen kontekstinsa
- soveltaa ja käyttää työssään voimaannuttavia ja osallistavia menetelmiä
- toimia osana seniori- ja vanhustyön moniammatillista tiimiä ja erilaisissa sosiaalisissa verkostoissa
- toimia sosiaalialan asiantuntijana seniori- ja vanhustyön moninaisissa tehtävissä
- toimia seniori- ja vanhustyön tutkimus-, kehittämis-, arviointi- ja vaikuttamistehtävissä

**Opintojakson sisältö:**

- Gerontologinen sosiaalipalvelutyö
- Moniammatillisuus ja verkostotyö, gerontologinen sosiaalityö
- Sosiokulttuurinen osaaminen ja sen menetelmät
- Gerontologinen kuntoutus ja sen menetelmät
- Seniori- ja vanhustyön erityiskysymykset

**00401 Seniorien ja vanhusten hyvinvoinnin vahvistaminen, harjoittelu, 15 op****Opiskelija osaa:**

- toimia ammatillisten toimintatapojen mukaisesti ja arvioida niitä suhteessa organisaation perustehtävään
- osaa löytää työn käytännöstä ilmiöitä, joita hän perustelee teoreettisesti ja kehittää dialogissa asiakkaiden, työyhteisön ja yhteistyöverkoston kanssa
- rakentaa empaattisen vuorovaikutussuhteen
- havaita eettisiä valintatilanteita ja etsiä ratkaisuja työyhteisön jäsenenä, asiakkaiden kanssa ja yhteistyöverkostoissa
- arvioida kriittisesti itseään kehittyvänä ammattilaisena suhteessa ammattityön menetelmiin ja asiakastyön haasteisiin
- reflektoida tavoitteita yhdessä asiakkaiden kanssa

**Opintojakson sisältö:**

- asiakastyön menetelmät
- tutkivan työotteen harjoittaminen

**018 SOSIAALIALAN TYÖN JOHTAMINEN JA KEHITTÄMINEN, 60 op****Opiskelija osaa:**

- käyttää ja soveltaa tutkimus- ja kehittämistyön menetelmiä
- kehittää tutkimuksellisesti työelämää tuottamalla uusia ratkaisuja tuotteina, toimintamalleina tai työkulttuurina.
- toimia vastuullisena työyhteisöjen ja verkostojen jäsenenä, johtajana ja kehittäjänä
- toimia tavoitteellisesti ryhmän jäsenenä

**Sisältö:**

Teemassa korostuu tutkimus- ja kehittämistoiminnan oppiminen sekä työyhteisössä toimiminen. Johtaminen ja ryhmässä toimiminen ovat keskeinen osa teemaa.

Teemaan sisältyvä opinnäytetyö on osa ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyötä. Se syventää opiskelijan ammatillista kehittymistä ja palvelee työelämää ja aluekehitystä. Opinnäytetyö kehittää työtä ja työelämän käytänteitä ja voi tuottaa merkityksellisiä innovaatioita. Siinä painottuu vuorovaikutus työelämän kanssa sekä tutkiva ja kehittävä työote. Opinnäytetöiden raporteissa korostuu tavoitteellisen toiminnan ja sen tulosten kuvaaminen sekä teoreettinen että tutkimuksellinen analysointi. Opinnäytetyöt sisältävät työelämää kuvailevaa ja selittävää uutta tietoa. Opintojakso sisältää kypsyysnäytteen. Kypsyysnäytteessä opiskelija osoittaa aihealueen hallintaa sekä hyvää kirjallista ilmaisutaitoa.

**Osaamisen kehittyminen:**

Teema sijoittuu opintojen loppuvaiheeseen. Teemassa korostuu kehittämis- ja johtamisvalmiuksien kehittyminen ja ammattiosaamisen syventyminen. Teema kytkeytyy opiskelijan valitsemaan syventävään teemaan ja toimipisteen tutkimus- ja kehittämistyön linjoihin.

## **00039 Tutkimus- ja kehittämistyön menetelmät, 10 op**

### **Opiskelija osaa:**

- tunnistaa tutkimus- ja kehittämistyön eettisen näkökulman
- muodostaa käsityksen tutkimus- ja kehittämisprosessista ja valita tarkoituksenmukaiset menetelmät sekä käyttää niitä kriittisesti
- kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimusmenetelmien perusteet
- tutkivan ja argumentoivan kirjoittamisen perusteet

### **Opintojakson sisältö:**

- tieteen filosofia ja etiikka
- tutkiva työote, tutkimus- ja kehittämisprosessi
- kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen tutkimus

## **00041 English in Social Services I, 5 op**

### **Opiskelija osaa:**

- viestiä englannin kielellä työyhteisössään ja monikulttuurisessa ympäristössä
- toimia asiantuntijayhteisössä käyttämällä tehokkaasti viestinnän keinoja
- viestiä oman asiantuntijuusalueensa teemoista käyttäen erilaisia viestintäkanavia
- soveltaa vieraskielisistä lähteistä etsimäänsä tietoa

### **Opintojakson sisältö:**

- suullinen ja kirjallinen ammatillinen viestintä
- sosiaalityön keskeinen terminologia
- työnhaku, opiskelijan itsensä, koulutuksen ja työkokemuksen esittely

### **Opintojakson kuvaus:**

Opintojaksossa osaaminen on vaikuttajan osaamista viestinnällisin keinoin. Osaamisen kehittämisen viitekehys on suomenkielisten työorganisaatioiden lisäksi englantia työkielenään käyttävät organisaatiot. Opintojaksossa opiskelija saavuttaa vähintään eurooppalaisen viitekehysten mukaisen taitotason B.2.

## **00040 Tiimi- ja ryhmätyö, 5 op**

### **Opiskelija osaa:**

- hahmottaa tavoitteellisen toiminnallisen ryhmän kokonaisuuden ja mieltää itsensä osaksi ryhmäprosessia
- käyttää työryhmätyöskentelyn mahdollistavia tietoja ja taitoja tiimeissä, toimintaryhmissä ja verkostoissa
- tarkastella ja tutkia ryhmädynamiikkaa ja sen peruslainalaisuuksia

### **Opintojakson sisältö:**

- ryhmät ja tiimit
- ryhmän kehittämisen menetelmät
- ryhmän voima ja luovuus
- vallan ja johtajuuden eri muodot ryhmien prosesseissa

## **00007 Vastuullinen johtaminen työyhteisössä, 10 op**

### **Opiskelija osaa:**

- toimia vastuullisesti ja tavoitesuuntautuneesti organisaation johtamistilanteissa
- analysoida ja kehittää omaa toimintaansa vastuullisena työyhteisön ja tiimin jäsenenä
- soveltaa työlaainsäädäntöä käytännön työtilanteissa

### **Opintojakson sisältö:**

- strateginen johtaminen ja johtajuus
- itsensä johtamisen mallit
- organisaatiokulttuuri ja arvot

- henkilöstöjohtaminen/työhyvinvointi
- työoikeus ja työsuhteasiat

#### **Opintojakson kuvaus:**

Opintojaksossa syntyvä osaaminen ilmenee johtamisosaamisen keskeisten työvälineiden hallintana sekä vastuullisena käyttämisenä työelämän johtamistilanteissa. Osaaminen muodostuu organisaation toimintarakenteiden, tavoitteiden ja tuloksellisuuden perustalle. Näkökulmana on johtamisen eettinen vastuullisuus.

### **00273 Ammattityön ja palveluinnovaatioiden kehittämisen harjoittelu, 15 op**

#### **Opiskelija osaa:**

- määrittää kehittämisen kohteita työelämän ja alueen kehittämisen lähtökohdista
- toimia osana kumppanuusverkostoa ja kehittämistyötä
- työskennellä tiimissä ja toimia asiantuntijayhteisössä
- käyttää soveltavan tutkimus- ja kehittämistoiminnan työvälineitä ja menetelmiä kehitystyössä
- arvioida omaa osaamista, kehittämistyötä ja syntyntä tulosta kehittämisen tavoitteiden suhteen
- kriittisesti arvioida omaa ammattieettistä toimintaa, työyhteisön ja ammattialan eettisiä periaatteita.

### **00043 Opinnäytetyö, 15 op**

#### **Opiskelija osaa:**

- esittää perusteltuja työelämää koskevia kehittämis ehdotuksia
- käsitteellistää työelämän ilmiöitä tutkittuun tietoon perustuen
- käyttää sopivia tutkimus- ja kehittämismenetelmiä uuden tiedon tuottamiseksi
- toimia kehittämishankkeissa yhteistoiminnallisesti ja vastuullisesti työelämän ja muiden yhteistyökumppanien kanssa
- arvioida omaa toimintaansa ja omia ratkaisujaan kriittisesti
- hallita kokonaisuuksia sekä esittää asiansa loogisesti ja perustellen

#### **Opintojakson sisältö:**

- opinnäytetyöprosessiin ja kehittämishankkeeseen perehtyminen ja aiheen ideointi
- opinnäytetyösuunnitelma, jossa kuvataan opinnäytetyön tausta ja tavoitteet, keskeinen aiheesta koskeva tutkittu tieto, käytettävät tutkimus- ja kehittämismenetelmät sekä toteuttamissuunnitelma
- opinnäytetyön toteuttaminen
- opinnäytetyön raportointi ja julkistaminen
- kypsyysnäyte

#### **Opintojakson kuvaus:**

Opinnäytetyö on osa ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyötä. Se palvelee opiskelijan ammatillista kehittymistä sekä työelämää ja aluekehitystä. Opinnäytetyö kehittää työtä ja työelämän käytänteitä ja voi tuottaa myös laajemmin merkityksellisiä innovaatioita.

Opinnäytetyön lähtökohtana on työelämän kehittämishaaste. Siinä painottuu vuorovaikutus työelämän kanssa sekä tutkiva ja kehittävä työote. Opinnäytetöiden raporteissa korostuu tavoitteellisen toiminnan ja sen tulosten kuvaaminen sekä teoreettinen ja tutkimuksellinen analysointi. Opinnäytetyöt sisältävät työelämää kuvailevaa tietoa, sitä selittävää, tutkimuksellista tietoa sekä työelämää varten tuotettua uutta osaamistietoa.

Opintojakso sisältää kypsyysnäytteen suorittamisen. Kypsyysnäytteessä opiskelija osoittaa aihealueen hallintaa sekä hyvää kielitaitoa.

### **125 VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT, 0 op**

#### **Kuvaus:**

Vapaasti valittavilla opinnoilla opiskelija syventää ja monipuolistaa eri teemoihin ja kompetensseihin soveltuvaa osaamistaan. Näiden opintojaksojen avulla opiskelijat voivat edelleen muokata opintojensa sisältöjä vastaamaan omia henkilökohtaisia intressejään ja ammatillisia tavoitteitaan.

**Sisältö:**

Teeman alle sijoitetaan ne opintojaksot, jotka opiskelija valitsee Laurean kieliopinnoista, Laurean yhteisistä opinnoista tai toisen koulutusohjelman opetussuunnitelmasta. Teeman alle sijoitetaan myös ne toisessa korkeakoulussa (toinen ammattikorkeakoulu, yliopisto, virtuaali-amk, ulkomainen korkeakoulu) suoritettut opinnot, joille ei löydy korvaavuutta koulutusohjelman opetussuunnitelmasta, mutta jotka opiskelija haluaa liittää tutkintoonsa.

**00501 Esimiestyö ongelmatilanteissa, 5 op****Opiskelija osaa:**

- tunnistaa työ-, yksilö- ja yhteisölähtöisiä ongelmatilanteita ja niiden syntyä erilaisissa työyhteisöissä ja verkostoissa
- toimia työroolistaan käsin tilanteiden ratkaisijana, tiedostaa omat vaikutusmahdollisuutensa niiden ratkaisemisessa esimiehenä sekä tunnistaa omia kehittymismahdollisuuksiaan ongelmanratkaisussa
- kehittää alustaitoja/johtamistaitoja
- toimia vuorovaikutuksellisin keinoin ongelmatilanteiden ratkaisussa ja kykenee arvioimaan toimenpiteiden käyttökelpoisuutta
- osaa tarvittaessa käyttää ulkopuolista apua ongelmatilanteiden ratkaisuvaihtoehtona
- arvioida hyvän työn ja työhyvinvoinnin merkitystä sekä liiketaloudellisissa että voittoa tavoittelemattomissa organisaatioissa ja määritellä siltä pohjalta kehittämistavoitteita
- toteuttaa tavoitteellisen kehittämisprojektin

**Opintojakson sisältö:**

- ongelmatilanteiden tunnistaminen, tyypittely ja jäsentäminen
- ongelmatilanteiden ratkaisu vuorovaikutuksellisin keinoin
- alais- ja esimiestaidot, asiantuntijamainen toiminta erilaisissa verkostoissa
- työyhteisön kehittämiseen liittyvä hanke

**Opintojakson kuvaus:**

Opintojaksossa syntyvä osaaminen ilmenee opiskelijan taitona tunnistaa ongelmatilanteita ja ratkaista niitä toimiessaan sekä asiantuntijan että esimiehen rooleista käsin erilaisissa verkostoissa. Opiskelija soveltaa omia vaikutusmahdollisuuksiaan ongelmatilanteiden ratkaisemisessa tunnistuen työ-, yksilö- ja työyhteisölähtöisiä ongelmatilanteita ja vahvistaa omaa osaamistaan ongelmien ratkaisussa. Opiskelija osaa tarvittaessa käyttää ulkopuolista apua toimiessaan eri työrooleissaan. Keskeisiä osaamisen alueita on vaikuttaa vuorovaikutuksellisin keinoin ongelmatilanteiden ehkäisyyn ja tarvittaessa niiden ratkaisuun sekä liiketaloudellisissa että voittoa tavoittelemattomissa organisaatioissa.

**00202 Englannin kielen osaamisen lähtötasotesti, 0 op****Opintojakson kuvaus:**

Opintojen alkaessa kaikki opiskelijat osallistuvat ruotsin ja englannin kielen lähtötasotesteihin, jos nämä kielet sisältyvät ammattikorkeakouluopintojen edellytyksenä olevaan aiempaan tutkintotodistukseen tai opiskelijat ovat saaneet kyseisten kielten opetusta aikaisemmin. Lähtötasotesti on kaikilla koulutusaloilla sama ja siihen voi osallistua vain kerran. Alan vaihto Laurean sisällä ei edellytä uutta testiä. Testin avulla varmennetaan opiskelijan valmiudet kieliopiintojen aloittamiseksi. Ellei opiskelija selviydy lähtötasotestistä, hän osallistuu kielen valmentavalle opintojaksolle opintojen alkuvaiheessa. Suoritettuaan valmentavat opinnot hyväksyttävästi opiskelija saa opintopisteitä luettavaksi vapaasti valittaviin opintoihin.

**00203 Ruotsin kielen osaamisen lähtötasotesti, 0 op****Opintojakson kuvaus:**

Lähtötasotestin tekevät ne, joilla ruotsi sisältyy ammattikorkeakouluopintojen edellytyksenä oleviin aiempiin opintoihin, eivät kuitenkaan ne, joitten koulusivistyskieli on ruotsi.

Opintojen alkaessa kaikki opiskelijat osallistuvat ruotsin ja englannin kielen lähtötasotesteihin, jos nämä kielet sisältyvät ammattikorkeakouluopintojen edellytyksenä olevaan aiempaan tutkintotodistukseen tai opiskelijat ovat saaneet kyseisten kielten opetusta aikaisemmin. Lähtötasotesti on kaikilla koulutusaloilla sama ja siihen voi osallistua vain kerran. Alan vaihto Laurean sisällä ei edellytä uutta testiä. Testin avulla varmennetaan opiskelijan valmiudet kieliopiintojen aloittamiseksi. Ellei opiskelija selviydy lähtötasotestistä, hän osallistuu kielen valmentavalle

opintojaksolle opintojen alkuvaiheessa. Suoritettuaan valmentavat opinnot hyväksyttävästi opiskelija saa opintopisteitä luettavaksi vapaasti valittaviin opintoihin.

#### **00493 Suomi toisena kielenä- lähtötasotesti, 0 op**

##### **Opintojakson kuvaus:**

Suomenkielisissä koulutusohjelmissa opiskelevat maahanmuuttajataustaiset opiskelijat suorittavat suomen kielen lähtötasotestin.

#### **00194 Englannin kielen valmentavat opinnot, 3 op**

##### **Opiskelija osaa:**

- englannin perussanaston ja kieliopin
- hyödyntää erilaisia menetelmiä kielitaitonsa kehittämisessä

##### **Opintojakson sisältö:**

- englannin kielen keskeiset rakenteet
- englannin kielen perussanasto

##### **Opintojakson kuvaus:**

Opiskelija harjoittaa viestintätaitojaan englannin kielessä kehittääkseen valmiuksiaan osallistua englannin kielen varsinaisiin opintoihin.

#### **00195 Ruotsin kielen valmentavat opinnot, 3 op**

##### **Opiskelija osaa:**

- ruotsin perussanaston ja kieliopin
- hyödyntää erilaisia menetelmiä kielitaitonsa kehittämisessä

##### **Opintojakson sisältö:**

- ruotsin kielen keskeiset rakenteet
- ruotsin kielen perussanasto

##### **Opintojakson kuvaus:**

Opiskelija harjoittaa viestintätaitojaan ruotsin kielessä kehittääkseen valmiuksiaan osallistua ruotsin kielen varsinaisiin opintoihin.

#### **00388 Suomen kielen ja viestinnän valmentavat opinnot, 3 op**

##### **Opiskelija osaa:**

- toimia tarkoituksenmukaisesti opiskeluajan tekstitapahtumissa
- hyödyntää kielenhuollon ja kielitiedon apuvälineitä
- ottaa vastuun tiimitöiden viestintätehtävistä

##### **Opintojakson sisältö:**

- henkilökohtainen viestijäprofiili
- kielitiedon ja kielenhuollon apuvälineet
- erityyppisten tekstien ja puheiden laadinnan ohjeistukset

##### **Opintojakson kuvaus:**

Opiskelija tulee tietoiseksi omista vahvuuksistaan viestijänä. Opiskelijan osaaminen ilmenee taitona ja halukkuutena kantaa vastuuta erilaisten tiimitöiden suullisesta ja kirjallisesta viestinnästä. Opiskelija lähestyy kielitietoa ja kielenhuoltoa aikuisen viestijän näkökulmasta ja harjaantuu käyttämään kielenhuollon apuvälineitä asiatekstin rakentamisessa.

## **00522 Suomen kielen valmentavat opinnot, 3 op**

### **Opintojakson kuvaus:**

Ellei opiskelija selviydy lähtötasotestistä, hän osallistuu kielen valmentajalle opintojaksolle opintojensa alkuvaiheessa. Kielten valmentavista opintojaksoista annetaan annetaan opiskelijalle opintopisteitä vapaasti valittaviin opintoihin, jos opiskelijan kielen lähtötaso on havaittu puutteelliseksi ja hänet on siksi ohjattu näihin kieliopintoihin.

## **00446 Suomen kieli, 5 op**

## **00636 Suomen kielen kirjallinen taito, 0 op**

## **00637 Suomen kielen suullinen taito, 0 op**

## **00797 Työelämäenglantiin tutustuminen, 3 op**

### **Opiskelija osaa:**

- hahmottaa englanninkielisen viestinnän perusteita työyhteisössään ja monikulttuurisessa ympäristössä
- hahmottaa asiantuntijayhteisössä käytettävän tehokkaan viestinnän keinoja
- hahmottaa oman asiantuntijuusalueensa teemojen käsittelyyn liittyviä erilaisia viestintäkanavia
- hahmottaa omaan asiantuntijuusalueensa liittyviä vieraskielisiä lähteitä

### **Opintojakson sisältö:**

- suulliseen ja kirjalliseen ammatilliseen viestintään tutustuminen
- sosiaalialan keskeiseen terminologiaan tutustuminen
- työnhakuun, opiskelijan itsensä, koulutuksen ja työkokemuksen esittelyyn tutustuminen

### **Opintojakson kuvaus:**

Työelämäenglantiin tutustuminen on tarkoitettu erityisesti niille opiskelijoille, jotka haluavat parantaa englannin kielen alkeistaitoaan osallistumalla kielen opetukseen, keskusteluryhmiin tai luennoille. Kurssi sopii myös sellaisille opiskelijoille, joilla on todettu vakavampia luki- tai oppimisvaikeuksia samoin kuin sellaisille opiskelijoille, joiden kielen opiskelusta alkeistasolla on kulunut kauan aikaa. Kurssia tarjotaan myös sellaisille vaihto-opiskelijoille, joilla ei ole riittävää englannin osaamisen pohjaa voidakseen osallistua suoraan opintojaksolle 00041 English in Social Services I 5 OP.

## **00798 Työelämäenglantiin tutustuminen, 5 op**

### **Opintojakson kuvaus:**

Työelämäenglantiin tutustuminen on tarkoitettu erityisesti niille opiskelijoille, jotka haluavat parantaa englannin kielen alkeistaitoaan osallistumalla kielen opetukseen, keskusteluryhmiin tai luennoille. Kurssi sopii myös sellaisille opiskelijoille, joilla on todettu vakavampia luki- tai oppimisvaikeuksia samoin kuin sellaisille opiskelijoille, joiden kielen opiskelusta alkeistasolla on kulunut kauan aikaa.

## **00799 Työelämäruotsiin tutustuminen, 3 op**

### **Opiskelija osaa:**

- hahmottaa ruotsinkielisen viestinnän perusteita työyhteisössään ja monikulttuurisessa ympäristössä
- hahmottaa asiantuntijayhteisössä käytettävän tehokkaan viestinnän keinoja
- hahmottaa oman asiantuntijuusalueensa teemojen käsittelyyn liittyviä erilaisia viestintäkanavia
- hahmottaa omaan asiantuntijuusalueensa liittyviä vieraskielisiä lähteitä

### **Opintojakson sisältö:**

- suulliseen ja kirjalliseen ammatilliseen viestintään tutustuminen

- sosiaalialan keskeiseen terminologiaan tutustuminen
- työnhakuun, opiskelijan itsensä, koulutuksen ja työkokemuksen esittelyyn tutustuminen

#### **Opintojakson kuvaus:**

Työelämäruotsiin tutustuminen on tarkoitettu erityisesti niille opiskelijoille, jotka haluavat parantaa ruotsin kielen alkeistaitoaan osallistumalla kielen opetukseen, keskusteluryhmiin tai luennoille. Kurssi sopii myös sellaisille opiskelijoille, joilla on todettu vakavampia luki- tai oppimisvaikeuksia samoin kuin sellaisille opiskelijoille, joiden kielen opiskelusta alkeistasolla on kulunut kauan aikaa.

#### **00800 Työelämäruotsiin tutustuminen, 5 op**

#### **Opintojakson kuvaus:**

Työelämäruotsiin tutustuminen on tarkoitettu erityisesti niille opiskelijoille, jotka haluavat parantaa ruotsin kielen alkeistaitoaan osallistumalla kielen opetukseen, keskusteluryhmiin tai luennoille. Kurssi sopii myös sellaisille opiskelijoille, joilla on todettu vakavampia luki- tai oppimisvaikeuksia samoin kuin sellaisille opiskelijoille, joiden kielen opiskelusta alkeistasolla on kulunut kauan aikaa.

#### **00824 Lapsi- ja perhelähtöisen työn ajankohtaiset haasteet, 5 op**

#### **Opiskelija osaa:**

- arvioida perheen voimavaroja ja tuen tarpeita edistääkseen lapsen, nuoren ja perheen hyvinvointia
- vahvistaa lasten, nuorten ja perheiden kulttuurisia ja sosiaalisia voimavaroja yhteisöissä ja yhteiskunnassa
- arvioida ja hyödyntää kriittisesti asiantuntijaosaamistaan
- kehittää lapsi- ja perhelähtöisiä toimintamalleja systemaattisesti tietoa jäsentäen
- tunnistaa ja analysoida lapsen etuun liittyviä eettisiä ongelmia

#### **Opintojakson sisältö:**

- perhelähtöinen työskentely sekä vanhemmuuden tukemisen ja perhetyön menetelmät
- lapsilähtöinen työskentely
- ennaltaehkäisevä lastensuojelutyö ja lapsen etu
- lapsen ja nuoren kasvun erityishaasteet

#### **00580 Perhetyön ajankohtaiset kysymykset, 5 op**

#### **Opiskelija osaa:**

- kuvata perheen kehitysvaiheet ja hahmottaa niihin liittyviä erityispiirteitä
- tunnistaa terveen ja toimivan perheen keskeiset piirteet
- hyödyntää omassa työssään perhetyön menetelmiä
- hahmottaa perhetyön näkemyksen osana omaa ammatillista orientaatiotaan
- kuvata perhetyön keskeisiä ajankohtaisia haasteita

#### **Opintojakson kuvaus:**

- Opiskelija syventyy tarkastelemaan omaa käsitystään perhetyöstä osana omaa ammatillista työorientaatiotaan. Hän tutustuu perhetyön työmenetelmiin ja rohkaistuu hyödyntämään niitä omassa työssään. Osaaminen ilmenee opiskelijan kyvyssä tarkastella perhettä kokonaisuutena ja hän tunnistaa perheen kehityksessä erilaisia vaiheita. Osaaminen rakentuu opittujen käsitteiden ja aiemman osaamisen sekä vertaisryhmässä opitun kokonaisuudessa

#### **00876 Luovat toiminnot varhaiskasvatuksessa, 5 op**

#### **Opiskelija osaa:**

- tuntee luovien toimintojen mahdollisuuksia ja rajoja varhaiskasvatustyössä
- ymmärtää luovien toimintojen arvon inhimillisen kasvun edistäjänä.
- suunnitella, toteuttaa ja arvioida luovia toimintoja lasten kanssa.
- kokeilla ja soveltaa moniaistisia ja eheyttäviä työskentelytapoja lapsen ja perheen arjessa.

- arvioida omaa kehitystään opintojakson aikana.

**Opintojakson sisältö:**

Opintojaksolla perehdytään lapsuuteen, luovuuteen ja leikkiin sekä teoriassa että työpajatyöskentelyn muodossa. Opintojakso sisältää kaksi neljän tunnin kokonaisuutta kustakin taiteen osa-alueesta: kuva, musiikki, liikunta & tanssi, draama ja sanataide. Lisäksi on kolme työpajaa, joiden teemat ovat: leikki ja pelit, teematyöskentely sekä lastenkirjallisuus ja lastenkirjakuvitus. Opintojakson aikana tehdään vierailukäyntejä. Opintojaksolla opiskelija perehtyy suositeltuun kirjallisuuteen ja osoittaa asioiden omaksumista kirjoitelman muodossa.